

Gemeente
Geertruidenberg

Begroting 2022

deel 2

Inhoudsopgave

Paragraaf A - Lokale heffingen	3
Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing	11
Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen	18
Paragraaf D – Financiering	21
Paragraaf E - Bedrijfsvoering	25
Paragraaf F – Verbonden Partijen	29
Paragraaf G – Grondbeleid	32
Paragraaf H – Duurzaamheid	36
Overzicht Programma, taakvelden, meerjarig	37
Overzicht taakvelden	40
Overzicht raadsprogramma's en taakvelden	42
EMU saldo	43
Investeringsplan 2022-2025	45
Overzicht reserves en voorzieningen	48
Incidentele baten en lasten	57
Balans	59

Paragraaf A - Lokale heffingen

In deze paragraaf geven we een specificatie van de lokale heffingen. We splitsen deze uit naar beleid en hoofdlijnen met daarin de onderstaande genoemde onderdelen:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Beleid en hoofdlijnen

De heffingen die tot (woon)lasten leiden zijn: onroerende zaakbelastingen:

- voor eigenaren van woningen;
- voor gebruikers en eigenaren van niet-woningen;
- afvalstoffenheffing;
- rioolheffing (als een woning of bedrijfspand direct of indirect is aangesloten op de riolering).

De overige heffingen betreffen:

- hondenbelasting
- lijkbezorgingsrechten
- leges
- precariobelasting
- havengelden
- marktgeld
- woonschepenrechten
- toeristen- en watertoeristenbelasting

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

De gemeenten zijn op basis van de voorschriften in het BBV, verplicht om in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten op te nemen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Concreet is dit het geval bij de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de lijkbezorgingsrechten, de leges, de havengelden, de marktgeld en de woonschepenrechten.

Als gevolg van de wijzigingen in het BBV mag de overhead voortaan niet meer worden verantwoord op de taakvelden (voorheen producten). Deze mogen echter wel (extra-comptabel) worden meegenomen in de tarieven en de onderbouwing daarvan. De totale overhead staat opgenomen in het nieuwe "Overzicht overhead" in de begroting. De berekening van de overhead gebeurt extracomptabel op basis van de een procentuele toerekening van de tijd en salariskosten die door de diverse medewerkers aan de taakvelden wordt besteed.

Onroerende zaakbelastingen

De opbrengst van 2022 wordt met 1% verhoogd in verband met de dekking van de investeringen van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs. Hierover is in 2020 besloten. Daarnaast wordt de OZB-opbrengsten verhoogd met de inflatiecorrectie welke voor 2022 wordt ingeschat op 1,5%. Voor niet-woningen wordt dezelfde verhoging toegepast. Voor de waarde ontwikkeling van de woningen wordt aangesloten bij het percentage zoals door het ministerie berekend bij de opstelling van de circulaire van het gemeentefonds. Voor niet-woningen blijft de waarde gelijk ten opzichte van 2021.

Bij de gebruikers van niet-woningen wordt rekening gehouden met de waarde voor leegstand en amendement De Pater. Het gaat hierbij om een waarde van ongeveer € 97 miljoen, waar geen onroerende zaakbelasting voor in rekening wordt gebracht.

	OZB opbrengst 2021	OZB opbrengst 2022	WOZ waarde 2021 (begroting)	WOZ waarde 2021 (werkelijk)	ontwikkeling WOZ waarde *	WOZ waarde 2022	Tarief 2022
Eigenaar woning	2.927.000	3.008.000	2.475.000.000	2.571.000.000	9,00%	2.800.000.000	0,1074%
Eigenaar niet-woning	2.190.000	2.248.000	712.000.000	739.000.000	0,00%	739.000.000	0,3041%
Gebruiker niet-woning*	1.609.000	1.652.000	640.000.000	642.000.000	0,00%	642.000.000	0,2573%
	6.726.000	6.908.000					

* = voor de berekening tarief niet-woning gebruiker is rekening gehouden met voor leegstand en amendement de Pater ten bedrage van € 97 miljoen

Paragraaf A- lokale heffingen

Afvalstoffenheffing

Met de afvalstoffenheffing dekken we de huisvuil-inzamelingskosten. De heffing mogen we wettelijk gezien ook alleen inzetten voor de dekking van de kosten van afvalinzameling en afvalverwerking. We mogen er geen winst op maken ("gesloten financiering"). Het saldo kosten en opbrengsten van reiniging en milieustraat brengen we jaarlijks, op begrotingsbasis, in rekening bij de burgers

middels de afvalstoffenheffing. Dit houdt in dat 100% van de kosten bij de burgers in rekening wordt gebracht. Een overschot of tekort wordt gestort in of onttrokken uit de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing.

Voor 2022 wordt voorgesteld de tarieven met 1,5% inflatiecorrectie te verhogen. Dat betekent voor 2022 een opbrengst van de afvalstoffenheffing van € 2.285.000.

Berekening van kostendekkendheid van de Afvalstoffenheffing	
Reinigingsdienst huisvuil	1.006.000
Milieustraat	498.000
Containermanagement	209.000
Netto kosten taakveld	1.713.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	114.000
BTW	403.000
Storting in de voorziening Afvalstoffenheffing	55.000
Totale kosten	2.285.000
Opbrengst heffingen	2.285.000
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Voor 2022 kan de inflatiecorrectie van 1,5% worden opgevangen binnen de gesloten financiering van de exploitatiecijfers riolering.

Daarnaast wordt voorgesteld om voor 2022 éénmalig de tarieven met 6% te verlagen ten opzichte van de tarieven van 2021. De ruimte binnen de egalisatievoorziening rioolheffing maakt deze éénmalige verlaging mogelijk.

Door de éénmalige verlaging blijft de belastingdruk (combinatie ontwikkeling OZB, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing) voor een gemiddelde belastingplichtige gelijk aan die van 2021. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2022 geven wij in onderstaande tabel weer:

Berekening van kostendekkendheid van de Rioolheffing	
Riolering afvalwater en hemelwater	564.000
Riolering stedelijk water	5.000
Riolering grondwater	25.000
Overige rioleringslasten waaronder kapitaallasten	1.174.000
Rioolaansluitingen	0
Netto kosten taakveld	1.768.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	313.000
BTW	230.000
Onttrekking aan de voorziening rioolheffing	- 119.000
Totale kosten	2.192.000
Opbrengst heffingen	2.192.000
Dekkingspercentage	100%

Paragraaf A- lokale heffingen

Overige rechten, heffingen en belastingen

De overige rechten, heffingen en belastingen betreffen de hondenbelasting, lijkbezorgingsrechten, leges omgevingsvergunning en secretarieleges, precariobelasting, haven- en watertoeristenbelasting.

Bij de uit de begroting voortvloeiende tarievenvaststelling worden de tarieven waar mogelijk trendmatig verhoogd. Als uitgangspunt is een stijgingspercentage voor de tarieven opgenomen van 1,5%, dit ter compensatie van de inflatie.

Hondenbelasting

De tarieven voor de hondenbelasting worden voor 2022 trendmatig verhoogd met 1,5% (inflatiecorrectie).

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die in rekening gebracht worden voor het begraven van stoffelijke overschotten, het bijzetten van urnen en het onderhoud van graven op de gemeentelijke begraafplaatsen. We stellen voor de tarieven voor 2022 met 1,5% te verhogen en daarbij naar beneden af te ronden op hele euro's. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2022 geven wij in onderstaande tabel weer:

Berekening van kostendekkendheid van Lijkbezorgingsrechten	
Algemene begraafplaatsen	76.000
Netto kosten taakveld	76.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	8.000
BTW	17.000
Totale kosten	101.000
Opbrengst heffingen	48.000
Dekkingspercentage	48%

Leges omgevingsvergunning en secretarieleges

Wij leveren diverse diensten en producten zoals paspoorten, rijbewijzen, uittreksels en bouwvergunningen, waarvoor wij een vergoeding (leges) vragen. De tarieven inzake leges verhogen we, alleen daar waar mogelijk, slechts trendmatig en worden in rekening gebracht volgens de Legesverordening. Dit met uitzondering van de tarieven die

van Rijksweg worden vastgesteld, zoals bijvoorbeeld de uitgifte van paspoorten en rijbewijzen. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2022 geven wij in de tabel op de volgende pagina weer, eerst per Titel, daarna ook per Titel gespecificeerd:

Samenvatting titel 1,2 en 3 van de legesverordening

Recapitulatie Titel 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
Kostendekking Titel 1	192.419	122.104	314.523	243.600	77,45%
Kostendekking Titel 2	256.687	214.465	471.152	465.972	98,90%
Kostendekking Titel 3	38.077	39.035	77.112	6.238	8,09%
Kostendekking totale tarieventabel	487.183	375.604	862.787	715.810	82,96%

De kostendekkendheid van gemeente Geertruidenberg voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

Paragraaf A- lokale heffingen

Titel 1 algemene dienstverlening

	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk 1 Burgerlijke Stand	15.323	10.663	25.986	22.633	87,10%
hoofdstuk 2 Reisdocumenten	42.898	21.332	64.230	55.651	86,64%
hoofdstuk 3 Rijbewijzen	66.064	43.991	110.055	97.993	89,04%
hoofdstuk 4 Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	13.761	14.728	28.489	15.469	54,30%
hoofdstuk 5 Vervallen	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 6 Bestuursstukken	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 7 Vastgoedinformatie	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 8 Overige publiekszaken	8.667	2.030	10.697	3.898	36,44%
hoofdstuk 9 Gemeentearchief	1.402	1.503	2.905	2.580	88,81%
hoofdstuk 10 Vervallen	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 11 Kansspelen	130	140	270	36	13,33%
hoofdstuk 12 Leegstandwet	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 13 Kabels en leidingen	24.918	7.411	32.329	19.570	60,53%
hoofdstuk 14 Verkeer en vervoer	6.214	6.335	12.549	4.117	32,81%
hoofdstuk 15 Diversen	13.042	13.971	27.013	21.653	80,16%
Kostendekking Titel 1	192.419	122.104	314.523	243.600	77,45%

Titel 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk 1 Begripsomschrijvingen	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 2 Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	1.450	1.211	2.661	1.155	43,40%
hoofdstuk 3 Omgevingsvergunning	255.237	213.254	468.491	464.817	99,22%
hoofdstuk 4 Vermindering	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 5 Teruggaaf	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 6 Intrekking omgevingsvergunning	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 7 Wijziging omgevingsvergunning als gevolg van wijziging project	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 8 Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 9 Sloopmeldingen	0	0	0	0	0,00%
hoofdstuk 10 In deze titel niet benoemde beschikking	0	0	0	0	0,00%
Kostendekking Titel 2	256.687	214.465	471.152	465.972	98,90%

Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kostendekking
hoofdstuk 1 Horeca	5.588	5.730	11.318	5.134	45,36%
hoofdstuk 2 Algemene Plaatselijke Verordening (evenementen)	32.353	33.165	65.518	1.068	1,63%
hoofdstuk 3 Brandbeveiligingsverordening	0	0	0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 4 Winkeltijdenwet	0	0	0	€ 0	0,00%
hoofdstuk 5 In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	136	140	276	€ 36	13,04%
Kostendekking Titel 3	38.077	39.035	77.112	6.238	8,09%

*1) containers voorzien van anoniem kenmerk, extra controle op inhoud en rechtmatig gebruik tijdens inzameling

*2) Uiteraard alleen indien geen 100% kwijtschelding noodzakelijk is

Paragraaf A- lokale heffingen

Precariobelasting

De precariotarieven zijn trendmatig verhoogd met 1,5% (inflatiecorrectie). De precariobelasting op kabels en leidingsmogelijkheden mogen wettelijk gezien niet meer in een aanslagoplegging betrokken worden. Vanaf 2022 worden deze dan ook niet meer geheven.

Havengelden

Voor het (tijdelijk) mogen gebruiken van de gemeentelijke (passanten)havens vragen we een vergoeding. Deze havengelden bestemmen we voor het onderhouden en faciliteren van de havens.

Momenteel kan de beroepsbinnenvaart gebruik maken van twee ligplaatsvoorzieningen, te weten die in de kern Geertruidenberg (Timmersteekade) en die in de kern Raamsdonksveer (Reenweg).

Ook kan men op een aantal andere plekken in de Donge aanleggen. De tarieven voor de havengelden zijn opgenomen in de Verordening binnenhavengeld.

Het havengeld berekenen we op basis van de grootte van het schip en de duur van het gebruik. De havenmeester int de havengelden bij de gebruikers van de verschillende gemeentelijke havens.

Ook hier is de trendmatige verhoging met 1,5% toegepast, zijnde de inflatiecorrectie. Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2022 geven wij in onderstaande tabellen (havengelden en binnenhavengelden) weer.

Berekening van kostendekkendheid van havengelden en Binnenhavengelden	
Passantenhaven en ligplaatsvoorzieningen inclusief BTW	81.000
Overige inkomsten binnenhavens	-4.000
Netto kosten taakveld	77.000
Overhead	0
Totale kosten	77.000
Opbrengst heffingen	44.000
Dekkingspercentage	57%

Marktgeden

De gemeente heeft drie weekmarkten op drie verschillende locaties: de Oude Melkhaven te Raamsdonk, het Heereplein te Raamsdonksveer en de Markt te Geertruidenberg. Voor het innemen van een standplaats op de aangewezen plaatsen heffen we marktgeld volgens de Verordening Marktgeden. De hoogte van de marktgeden is afhankelijk van de oppervlakte van een standplaats. Deze marktgeden gebruiken we voor het huren van

marktcramen, de locaties van de markten te onderhouden en schoon te maken. De tarieven zijn op hetzelfde niveau gebleven als 2021.

Het saldo van de totale lasten minus baten -zoals gebruikt voor de tariefberekening- voor 2022 geven wij in onderstaande tabel weer:

Berekening van kostendekkendheid van Marktgeden	
Exploitatielasten markten	37.000
Netto kosten taakveld	37.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	19.000
Totale kosten	56.000
Opbrengst heffingen	12.000
Dekkingspercentage	21%

Paragraaf A- lokale heffingen

Woonschepenrechten

In uw vergadering van 24 november 2016 heeft u de woonschepenverordening Geertruidenberg 2016 vastgesteld. Hierin wordt een recht geheven voor het innemen van een ligplaats met een (historisch) woonschip binnen de gemeentelijke wateren. De tarieven stijgen met 1,5% inflatiecorrectie.

Toeristen- en watertoeristenbelasting

Vanaf 2020 wordt een toeristenbelasting en watertoeristenbelasting geheven. Hierin wordt een belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente.

Het tarief wordt ten opzichte van 2021 niet verhoogd en blijft € 1,50 per overnachting.

Lokale lastendruk

Hieronder gaan wij in op de gevolgen van één en ander voor de lokale lastendruk van de burgers. Door het feit dat we voor zowel de afvalstoffenheffing als de rioolheffing gedifferentieerde tarieven hanteren, hebben wij er voor gekozen om een beeld te geven van de indicatieve gevolgen voor een "gemiddeld" gezin. Hierbij gaan wij er voor de OZB vanuit dat het tarief voor de eigenaar van een woning 0,1047% bedraagt. Bij zowel de rioolheffing-gebruik, rioolheffing-eigendom als afvalstoffenheffing zijn het de tarieven zoals opgenomen bij het belastingvoorstel.

Bij onderstaande indicatie gaan we uit van een gezin van 3 personen met een eigen woning met een WOZ-waarde van € 280.000 in 2022 (waardeprijddatum 1-1-2021).

3-persoonshuishouden (eigenaar)	2021	2022
WOZ waarde woning	255.000	280.000
OZB eigendom	297,33	300,72
Rioolrecht gebruik	59,88	56,40
Rioolrecht eigendom	161,76	152,40
Afvalstoffenheffing	255,00	258,60
	773,97	768,12

Voor niet- woningen is in onderstaand overzicht de lastendruk van een niet-woning opgenomen met een WOZ waarde van € 500.000.

Niet-woningen	2021	2022
woz waarde niet-woning	500.000	500.000
OZB eigendom	1.538,00	1.520,50
OZB gebruiker	1.257,00	1.286,50
Rioolrecht gebruik	82,08	77,16
Rioolrecht eigendom	161,76	152,40
	3.038,84	3.036,56

Onbenutte belastingcapaciteit

Om bij het Rijk toegelaten te worden als zgn. art 12-gemeente (= gemeente in financieel noodlijdende positie) dient een gemeente te voldoen aan een redelijk peil van het zgn. belastingpakket. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

1. de onroerende zaakbelastingen (OZB);
2. de rioolheffingen;
3. de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Onroerende zaakbelastingen

Het landelijk percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 voor het jaar 2022 vastgesteld op 0,1800.

Het gewogen gemiddelde OZB-tarief ofwel het percentage voor de toelating tot artikel 12 moet op de volgende wijze worden berekend:

$$(PEW \times WW + PGNW \times WNWG + PENW \times WNWE) / (WW + WNWG + WNWE)$$

waarbij:

PEW = OZB-percentage eigenaar woning;

PGNW = OZB-percentage gebruiker niet-woning;

PENW = OZB-percentage eigenaar niet-woning;

WW = waarde woningen;

WNWG = waarde niet-woningen gebruikers;

WNWE = waarde niet-woningen eigenaren.

Percentage	WOZ waarde	Opbrengst
0,1074%	2.800.000.000	3.007.200
0,2573%	642.000.000	1.651.866
0,3041%	739.000.000	2.247.299
	4.181.000.000	6.906.365
		4.181.000.000
	gemiddeld OZB tarief	0,1652%

Paragraaf A- lokale heffingen

Voor de gemeente Geertruidenberg is het percentage op dit moment 0,1652%. Verhogen we het tarief van 0,1652% naar 0,1800%, dan betekent dit dat er nog een procentuele verhoging mogelijk is van 0,0148%. Als onbenutte OZB-opbrengst voor 2022 is daarom een bedrag aan te merken van € 618.788 --> $0,0148\% \times € 4.181.000.000$ waarde (woningen, niet-woningen eigenaar en niet-woningen gebruiker voor 2022). In de begroting 2021 was de onbenutte OZB-opbrengst nog een bedrag van € 187.152.

Riool- en afvalstoffenheffing

Deze dienen beide als 100% kostendekkend te worden opgenomen. Dit is voor beide het geval.

De geraamde inkomsten

Soort belasting of heffing	Begroting 2021 na wijziging (in €) *	Verdeling (in %)	begroting 2022 (in €)	Verdeling (in %)
Onroerende zaakbelasting gebruiker niet woning	1.609.000		1.652.000	
Onroerende zaakbelasting eigenaar niet woning	2.190.000		2.248.000	
Onroerende zaakbelasting eigenaar woning	<u>2.887.000</u>		<u>3.008.000</u>	
	6.686.000	52,38	6.908.000	56,16
Afvalstoffenheffing	2.233.722	17,50	2.285.000	18,58
Rioolheffing	2.330.000	18,25	2.192.000	17,82
Hondenbelasting	90.000	0,71	91.000	0,74
Lijkbezorgingsrechten	48.000	0,38	48.000	0,39
Bouwleges	410.000		470.000	
Overige leges	<u>6.000</u>		<u>5.000</u>	
	416.000	3,26	475.000	3,86
Secretarieleges burgerlijke stand	31.000		31.000	
Secretarieleges bevolkingsregister	179.000		131.000	
Secretarieleges naturalisatie	<u>15.000</u>		<u>15.000</u>	
	225.000	1,76	177.000	1,44
Toeristen- watertoeristenbelasting	37.500	0,29	37.500	0,30
Precariobelasting	612.500	4,80	12.500	0,10
A.P.V.	8.600		8.600	
Havengelden ligplaatsen Reenweg	6.500		7.500	
Havengelden Timmersteekade	39.000		23.500	
Havengelden jachthaven	12.000		14.000	
Passantenhaven	2.000		2.000	
Marktgeld	12.000		12.000	
Gehandicapten-parkeerkaarten	<u>6.000</u>		<u>6.000</u>	
	86.100	0,67	73.600	0,60
TOTAAL	12.764.822	100,00	12.299.600	100,00
* inclusief begrotingswijzigingen / tussenrapportage 2020				

Paragraaf A- lokale heffingen

Kwijtschelding

Indien een belastingplichtige niet of over te weinig financiële middelen beschikt om de belastingaanslag te voldoen, kunnen we onder bepaalde voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding verlenen. Het kwijtscheldingspercentage dat we hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat alle belastingplichtigen die een inkomen hebben dat 100% van het minimuminkomen (volgens bijstandsnorm) of lager bedraagt in aanmerking komen voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding.

Kwijtschelding kan alleen worden verleend indien het een aanslag betreft voor afvalstoffenheffing en rioolheffing gebruiker. De overige heffingen zijn in de betreffende belastingverordeningen uitgesloten voor kwijtschelding.

De opbrengsten voor afvalstoffenheffing en rioolheffing, welke worden kwijtgescholden zijn als kostencomponent opgenomen in de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor 2022 worden de bedragen niet aangepast en gaat het om € 80.000 afvalstoffenheffing en € 15.000 rioolheffing.

Paragraaf B - Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting van de gemeente Geertruidenberg is. Dit is van belang wanneer een financiële tegenvaller zich voordoet. Aandacht voor het weerstandsvermogen kan voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen.

Deze paragraaf heeft zijn basis in artikel 11 van het BBV (Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten) en de daarop van toepassing zijnde toelichting.

Conform dit artikel moet deze paragraaf ten minste bevatten;

- het beleid betreffende weerstandscapaciteit en risico's (onderdeel 2);
- een inventarisatie van de risico's (onderdeel 3);
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit (onderdeel 4);
- een kengetal voor de:
 - 1) a) Netto schuldquote;
 - b) Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
 2. Solvabiliteitsratio
 3. Grondexploitatie
 4. Structurele exploitatieruimte
 5. Belastingcapaciteit
- een beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Vervolgens wordt een berekening gemaakt van het weerstands-vermogen en oordeel gevormd over het weerstandsvermogen (onderdeel 5). Ter completering volgt een nieuw verplicht onderdeel van deze paragraaf. In deze paragraaf worden de kengetallen opgenomen met een toelichting hierop (onderdeel 6).

De Gemeente Geertruidenberg vindt een goed risicomanagement belangrijk en acht het wenselijk risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en ruimtelijke en maatschappelijke ontwikkelingen beheersbaar te maken. Alleen wanneer we een zo volledig mogelijk inzicht in de potentiële risico's en hun gevolgen hebben, kunnen we een uitspraak doen over het wel of niet aanvaarden van het risico en over voor het wel of niet nemen van eventuele aanvullende maatregelen. Hierdoor kunnen we op verantwoorde wijze besluiten worden genomen en worden risico's tot een gewenst niveau beperkt.

1. Risicomanagementbeleid

In het vastgestelde risicomanagementbeleid worden de kaders gesteld ten aanzien van de reikwijdte en toepassing van risicomanagement.

Risicomanagement is gemeentebreed doorgevoerd. Het risicoprofiel is uitgewerkt voor de reguliere bedrijfsprocessen én de projecten, zodat de hierbij behorende weerstandscapaciteit van Gemeente Geertruidenberg kan worden berekend. Verdere verfijning en doorontwikkeling van risicomanagement vindt doorlopend plaats.

2. Risico's

Een risico is de kans op een gebeurtenis met effect op het behalen van de door de organisatie gestelde doelstellingen.

Voor het komende jaar verwachten we dat de effecten van de Corona maatregelen zichtbaar zullen worden.

Voor nu voorzien we als belangrijkste punt:

- Onduidelijkheid over de sociaal maatschappelijke en economische effecten van deze crisis voor de langere termijn.

Risicoprofiel

De onderstaande tabel geeft de resultaten weer van de risico-inventarisatie voor gemeente Geertruidenberg. Om de risico's van onze gemeente systematisch in kaart te brengen en te beoordelen is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is een dynamisch geheel: als er aanleiding toe is, worden risico's toegevoegd, gewijzigd en/of verwijderd. Hierbij is gebruik gemaakt van NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Ten behoeve van de begroting 2022 zijn de risico's beoordeeld door de betrokken medewerkers. In totaal zijn 114 risico's in beeld gebracht, hierbij is een flink aantal risico's samengevoegd (jaarverslag 2020: 127 begroting 2021: 132.). De tabel geeft een inschatting van de kans dat een risico zich voordoet, afgezet tegen het financiële gevolg:

Aantal risico's (geldgevolg tegen kans uitgezet)					
$x > € 200.000$			1	3	2
$€ 100.000 < x < € 200.000$	2		1		3
$€ 40.000 < x < € 100.000$	2	2	3	7	2
$€ 10.000 < x < € 40.000$	4	1	7	10	5
$x < € 10.000$	10	8	12	8	9
Geen geldgevolgen	6	2	2	2	
	Kans 1	Kans 2	Kans 3	Kans 4	Kans 5

Classificering kans

1. < of 1 keer per 10 jaar (10%)
2. 1 keer per 5-10 jaar (30%)
3. 1 keer per 2-5 jaar (50%)
4. 1 keer per 1-2 jaar (70%)
5. 1 keer per jaar of vaker (90%)

Paragraaf B- Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het volgende overzicht worden de tien risico's gepresenteerd die de hoogste bijdrage hebben geleverd aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hierbij geeft het invloed percentage de invloed van een risico op het totale risicoprofiel weer.

RISICO'S				Begroting 2021		
Begr 2022	Jrr 2020	Begr 2021		Kans	Invloed	Programma
1	1	1	Precariobelasting niet kunnen innen (590)	90%	17,32%	AD
2	9		Onvoldoende rijksmiddelen voor de jeugdhulp (530)	90%	6,94%	5
3	3	3	Hoge nazorgkosten oude stortplaatsen (511)	50%	6,89%	1
4	5	5	Achterstallig onderhoud gemeentelijke gebouwen als gevolg van beperkte budgetten (535)	70%	6,08%	6
5	4	4	Toepassing Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren, vrijwillige brandweer (596)	70%	6,07%	7
6	6	6	Beperkt budget voor participatie (599)	90%	5,20%	5
7		10	Een stijging van aantal bijstandsgerechtigden of toename aantal aanvragen bijzondere bijstand (49/565)	90%	3,91%	5
8		8	Onvoldoende kunnen terugvorderen van BTW (over bepaalde dienstverlening) (569)	70%	3,71%	3
9			Onvoldoende rijksmiddelen voor WMO (531)	90%	2,62%	5
10			Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring (31)	90%	2,60%	7
	7	2	Achterstallig onderhoud wegen, infrastructurele kunstwerken (128)	70%	2,03%	1
	10	7	Schadeclaim Attero (560)	50%	1,81%	1
	2		Onvoldoende rijksmiddelen voor regeling (TONK) tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (605)	90%	0,00%	5
		9	Geen volledige compensatie loon- en prijsstijgingen via de algemene uitkering (580)	-	-	AD
				Begroting 2021	Jaarverslag 2020	Begroting 2022
Totaal grote risico's				€ 5.140.000	€ 5.210.000	€ 2.914.750
Overige risico's				€ 2.526.504	€ 2.834.504	€ 2.849.504
Totaal alle risico's				€ 7.676.504	€ 8.044.504	€ 5.764.254

Uit de tabel blijkt dat de mutatie van het maximale risico ten opzichte van de vorige actualisatie (bij het jaarverslag 2020 € 2.280.250 (lager) is. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door wijziging in risicobedragen en verwijderde (samengevoegde) risico's. De risico's met de meeste impact zijn:

- Precariobelasting (-2.195.000)
- Onvoldoende rijksmiddelen voor regeling tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK) (-400.000)
- Achterstallig onderhoud wegen, infrastructurele kunstwerken ed (-100.000)
- Onvoldoende middelen Jeugdhulp (100.000)
- Wachtgeld bestuurders (100.000)
- Schadeclaims ruimtelijke ontwikkelingen (95.000)
- Bezwaar WOZ waarde energiecentrale (90.000)
- Onvoldoende kunnen terugvorderen BTW (75.000)
- Tekort ambtelijke capaciteit en ervaring (80.000)

Voor de toelichting op de risico's en beheersmaatregelen verwijzen we naar de toelichting in de programma's.

Paragraaf B- Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit

De **weerstandscapaciteit** bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente Geertruidenberg beschikt om niet-begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 1.171.621
10%	€ 1.282.958
15%	€ 1.362.618
20%	€ 1.427.192
25%	€ 1.483.642
30%	€ 1.536.266
35%	€ 1.585.602
40%	€ 1.632.075
45%	€ 1.678.164
50%	€ 1.723.646
55%	€ 1.768.302
60%	€ 1.813.092
65%	€ 1.860.178
70%	€ 1.910.324
75%	€ 1.965.703
80%	€ 2.025.890
85%	€ 2.096.854
90%	€ 2.184.118
95%	€ 2.313.240

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag ongewenst is (€ 5.764.254 zie voorgaande tabel). De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. De resultaten van de risicosimulatie staan hier naast weergegeven.

Hieruit volgt dat bijvoorbeeld met 20% zekerheid alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1,4 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit bij een zekerheidspercentage van 90 is € 2,2 miljoen (jaarverslag 2020: € 4,0 miljoen; begroting 2021 3,9 miljoen). Met 90% zekerheid kunnen met dit bedrag alle risico's worden afgedekt.

De benodigde weerstandscapaciteit is ten opzichte van de jaarrekening 2020 (laatste actualisatie) € 1.857.244 lager.

Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. precario-belasting (-)
- Benodigde weerstandscapaciteit m.b.t. onvoldoende rijksmiddelen regeling TONK (-)

Paragraaf B- Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk

beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit Weerstand (in €)	Jaarrekening 31-12-2020	Begroting 01-01-2022	Begroting 01-01-2023	Begroting 01-01-2024	Begroting 01-01-2025
Incidentele weerstandscapaciteit (in vermogen)	6.838.634	5.839.674	6.691.674	7.221.674	7.771.674
Vrij aanwendbare algemene reserve	6.229.721	5.181.922	6.033.922	6.563.922	7.113.922
Vrije algemene reserve	2.188.359	2.997.804	3.849.804	4.379.804	4.929.804
Weerstandsreserve	4.041.362	2.184.118	2.184.118	2.184.118	2.184.118
Vrij aanwendbare bestemmingsreserve	608.913	657.752	657.752	657.752	657.752
Gerealiseerde resultaat (programmabegroting)					
Structurele weerstandscapaciteit (in exploitatie)	0	663.788	663.788	663.788	663.788
Onvoorzien	0	45.000	45.000	45.000	45.000
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	0	618.788	618.788	618.788	618.788
Onbenutte capaciteit afvalstoffenheffingen	-				
Totale weerstandscapaciteit	6.838.634	6.503.462	7.355.462	7.885.462	8.435.462

Vrij aanwendbare algemene reserve

Het huidige beleidskader met betrekking tot reserves en voorzieningen is neergelegd in de Financiële Verordening 2017. Om te voorkomen dat bij een calamiteit direct het bestaande beleid moet worden bijgesteld, is gekozen voor het vormen van een afzonderlijk weerstandsdeel in de algemene reserve.

Weerstandsreserve

De weerstandsreserve is het basis van deze paragraaf afgezonderde deel van de algemene reserve.

Vrij aanwendbare bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. De bestemmingsreserves kunnen, zolang de raad de bestemming kan wijzigen, tot de weerstandscapaciteit worden gerekend. Voor sommige bestemmingsreserves zal een aanwending als weerstandscapaciteit echter aanzienlijke negatieve consequenties voor bestaande voorzieningen met zich meebrengen. Dit geldt voor reserves die zijn gevormd om de afschrijvingslasten of kapitaalslasten van diverse voorzieningen te dekken zoals fort Lunet, gemeentehuis, containermanagement en Informatisering en Automatisering. Tevens geldt dit voor de in het verleden gevormde reserves voor diverse risico's zoals grondexploitatie en decentralisaties. Daarom worden bovengenoemde bestemmingsreserves niet meegerekend in de beschikbare weerstandscapaciteit. Voor de overige bestemmingsreserves geldt dat eventuele aanwending als weerstandscapaciteit geen of geringe negatieve consequenties voor bestaande voorzieningen met zich meebrengen. Een groot deel betreft restanten van in het verleden gevormde reserves.

Gerealiseerd resultaat volgend uit de programmabegroting

Het BBV geeft aan dat het gerealiseerde resultaat volgend uit de programmabegroting ook tot het eigen vermogen behoort. Afhankelijk van de bestemming zal daarom ook dit resultaat kunnen worden meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Onvoorzien

De post onvoorzien wordt bij de begroting opgenomen om onvoorziene ontwikkelingen te kunnen afdekken. De budgettaire opgenomen ruimte is € 45.000.

Onbenutte inkomstenbronnen

De mate waarin van de onbenutte belastingcapaciteit gebruik wordt gemaakt, verschilt van gemeente tot gemeente en is mede afhankelijk van de politieke relevantie van de hoogte van het OZB-tarief. Als zich tegenvallers voordoen, zal de onbenutte belastingcapaciteit niet zonder slag of stoot worden ingezet, maar dit is wel één van de mogelijkheden. Bij de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit wordt aangesloten bij de drie belangrijkste inkomsten van de gemeente te weten: OZB, afvalstoffenheffing en rioolafvoerrecht, voor zover deze laatste twee niet maximaal mogelijk en/of kostendekkend blijken te zijn. Deze posten worden niet meegenomen bij de berekening van het weerstandsvermogen bij de jaarrekening.

In de opsomming van posten voor de beschikbare weerstandscapaciteit zijn de voorzieningen niet genoemd. Voorzieningen vallen niet onder de weerstandscapaciteit, omdat deze zijn gevormd voor het afdekken van voorzienbare lasten in verband met verplichtingen en risico's waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker is. Deze lasten hangen samen met de periode voorafgaand aan die datum.

Paragraaf B- Weerstandsvermogen en risicobeheersing

2. Weerstandsvermogen

Op basis van de huidige gegevens in het risicomanagementsysteem berekenen we het weerstandsvermogen.

Het **weerstandsvermogen** is te definiëren als 'het vermogen van de gemeente Geertruidenberg om niet-structurele financiële risico's te kunnen opvangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen we de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten geven we in onderstaande figuur weer.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kunnen we afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Voor 2022 is dit:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ 6.503.462}}{\text{€ 2.184.118}} = \mathbf{2,98}$$

(Jaarverslag 2020: 1,69; Begroting 2021: 1,36)

De ratio weerstandsvermogen voor de jaren 2023 t/m 2025 bedraagt respectievelijk 3,37; 3,61; 3,86.

- De stijging van de vrije algemene reserve door de overheveling vanuit de weerstandsreserve;

De stijging van de ratio weerstandsvermogen ten opzichte van de jaarrekening 2020 wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- De sterke daling van de benodigde weerstandscapaciteit als gevolg van een gewijzigd risicoprofiel ten opzichte van het jaarrekening 2020;

Gebaseerd op de hierna opgenomen tabel valt het weerstandsvermogen in klasse A. Dit duidt op een weerstandsvermogen dat ruim voldoet aan de in het risicomangementbeleid vastgestelde norm (waarderingcijfer B, ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en 2,0).

Weerstand velden	Ratio	Betekenis
Waarderingcijfer		
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	Ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	Ruim onvoldoende

3. Kengetallen

Om de inzichtelijkheid in de financiële positie van de gemeente te vergemakkelijken voegen we aan deze paragraaf in de begroting en in het jaarverslag kengetallen toe.

Kengetallen	Jaarverslag 2020 ²	Begroting 2021 ³	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Netto schuldquote	52,37% ²	49,74% ³	52,06%	48,51%	46,03%	43,12%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	48,46% ²	45,38% ³	48,14%	44,47%	41,97%	39,09%
Solvabiliteitsratio	19,41% ²	17,97%	17,25%	16,26%	17,03%	16,61%
Structurele exploitatieruimte	-0,31%	0,78%	1,99%	0,81%	0,87%	1,09%
Grondexploitatie	-2,32%	-0,49% ³	5,07%	6,87%	8,23%	8,19%
Belastingcapaciteit	103%	100% ³	95%	95%	95%	95%

¹ De normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Deze tabel biedt een waardering van de berekende ratio.

² Gecorrigeerde cijfers obv gecontroleerde jaarrekening 2020

³ Gecorrigeerde cijfers obv vastgestelde begroting 2021

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden beschouwd en boven de 130% als onvoldoende. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende, echter wel verslechterd ten opzichte van de begroting 2021. Vanaf de begroting 2022 geeft het kengetal een dalend verloop. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee neutraal.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote weergegeven (netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier brengen we in beeld wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De netto schuldquote van de gemeente Geertruidenberg is voldoende, echter wel verslechterd ten opzichte van de begroting 2021. Vanaf de begroting 2022 geeft het kengetal een dalend verloop. De ontwikkeling van het kengetal is hiermee neutraal.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit reserves en het resultaat van baten en lasten. In de VNG-publicatie 'Houdbare gemeentefinanciën' is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende.

De ratio voor de gemeente Geertruidenberg is onvoldoende en geeft een lager en wisselend verloop ten opzichte van de jaarrekening 2020 en begroting 2021. Dit is negatief.

Kengetal grondexploitatie

Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de grond is van belang, omdat deze terugverdiend moet worden bij de verkoop. Boekwaarden worden afgezet tegen de totale baten. Er is geen norm voor deze ratio. Het kengetal voor de grondexploitatie van de gemeente Geertruidenberg is gestegen ten opzichte van de begroting 2021 en geeft een stijgend verloop voor de verdere jaren. Dit is negatief.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het evenwicht van de begroting wordt er ook gekeken naar de structurele en incidentele lasten en baten. Voorbeeld van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Een begroting waarvan de structurele baten dan ook hoger zijn dan de structurele lasten is dan ook meer flexibel dan een begroting, waarbij de structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Er is geen norm voor deze ratio. De structurele exploitatieruimte van de gemeente Geertruidenberg is voor de begroting 2022 en verdere jaren voor

Paragraaf B- Weerstandsvermogen en risicobeheersing

alle jaren positief. De structurele exploitatieruimte geeft een wisselend verloop. Dit is positief.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Centrum voor Onderzoek voor de lagere overheden (Coelo) publiceert deze lasten jaarlijks. Bij de berekening van het kengetal worden de gemeentelijke woonlasten afgezet tegen het landelijk gemiddelde. Er is geen norm voor deze ratio. De totale woonlasten van de gemeente Geertruidenberg zijn gedaald en liggen lager dan het landelijk gemiddelde en geven een dalend verloop ten opzichte van de jaarrekening 2020 en begroting 2021. Dit is positief.

Samenhang

De kengetallen moeten in samenhang worden gezien. De kengetallen schuldquote liggen binnen de norm van de VNG maar zijn wel gestegen. De solvabiliteit ligt onder de norm van de VNG. De beoordeling van de structurele exploitatieruimte heeft vooral waarde in meerjarig vooruitblikkend perspectief. Hier is zichtbaar dat dit percentage is verbeterd, het geen betekent dat er "vrije" ruimte aanwezig is. Het kengetal grondexploitatie is stijgend, dit is een negatieve ontwikkeling.

De belastingcapaciteit is dalend en zit onder het gemiddelde. Op basis van de huidige cijfers kan geconcludeerd worden dat de trend van de kengetallen licht positief is.

Het monitoren van de ontwikkeling van de kengetallen naar de toekomst is van belang.

Zie ook de figuur (bron: Ministerie van Binnenlandse zaken en koninkrijk relaties)

Sturen met financiële kengetallen

Financiële situatie gemeente / provincie

Paragraaf C - Onderhoud kapitaalgoederen

Het BBV schrijft voor dat de paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen ten minste de volgende kapitaalgoederen bevat:

- a. wegen;
- b. riolering;
- c. water;
- d. groen;
- e. gebouwen.

Van de kapitaalgoederen wordt aangegeven:

- a. het beleidskader;
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

In deze paragraaf lichten wij daarnaast de consequenties toe van het gekozen kwaliteitsniveau voor kapitaalgoederen binnen het beleidskader.

Algemene uitgangspunten

De gemeente beheert ongeveer 310 hectare aan openbare ruimte. Onder deze openbare ruimte vallen: wegen, riolering, waterpartijen en openbaar groen. Verder rekenen wij alle virtuele objecten (niet zichtbaar zoals kadastrale grenzen) en reële objecten (zichtbaar, zoals een bouwwerk) onder, op en boven de grond als taak toe aan de openbare ruimte. Gebouwen behoren niet tot de openbare ruimte, maar nemen we wel als kapitaalgoed mee. Hieronder geven we voor deze kapitaalgoederen een nadere beschrijving van de wijze van beheer en onderhoud. Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is onder meer opgenomen in het overzicht kaderstellende beleidsnota's en beheerplannen.

Wetgeving

In januari 2020 is er een nieuwe Notitie "Materiële vaste activa" gepubliceerd. Vanaf het begrotingsjaar 2021 is de gehele notitie van kracht. Tevens heeft de Provincie Noord Brabant onlangs "Handreiking onderhoud kapitaalgoederen" als toevoeging op deze notitie uitgebracht. De notitie "Materiële vaste activa" behandelt de wijze van activeren, waarderen en afschrijven van activa en het onderhoud van kapitaalgoederen. Ook zijn aandachtspunten voor de financiële verordening opgenomen.

Onderhoudskosten worden gemaakt om het object gedurende de levensduur op een bepaald kwaliteitsniveau te houden of weer te krijgen (naar behoren laten functioneren en een bepaalde representativiteit laten behouden). Onderhoud kan worden onderscheiden in groot onderhoud en klein onderhoud.

Klein onderhoud

Bij klein onderhoud gaat het om dagelijkse reparaties die noodzakelijk zijn om het object in goed werkende en veilige staat te houden tegen een van te voren vastgesteld kwaliteitsniveau. Hierbij moet worden gedacht aan maatregelen die noodzakelijk zijn om het object blijvend naar behoren te laten functioneren of haar representativiteit te laten behouden. Klein onderhoud is het onderhoud dat vanaf het eerste of het lopende planjaar op een klein gedeelte van het object wordt uitgevoerd. Uitgaven lopen altijd via de exploitatie.

Groot onderhoud

Lasten van groot onderhoud ontstaan na een langere periode van gebruik van een object als gevolg van slijtage. Groot onderhoud is in de regel gepland onderhoud van veelal ingrijpende aard als gevolg van slijtage, dat op een substantieel deel van het object wordt uitgevoerd en na een langere periode van gebruik moet worden verricht.

Boeking van uitgaven

Indien de gemeente werkt met een voorziening voor groot onderhoud dienen alle uitgaven die daadwerkelijk zijn opgenomen in het beheersplan direct op deze voorziening geboekt te worden. Andere uitgaven voor groot onderhoud die niet zijn opgenomen in het onderhoudsplan, moeten ten lasten van de exploitatie worden geboekt. Ook als er geen voorziening is, dienen de kosten ten laste van de exploitatie te worden geboekt.

Beleidskader - Beheerplannen

Wij werken zoveel mogelijk met beheerplannen. Deze plannen geven over meerdere jaren inzicht in onderhoudsmaatregelen en benodigde financiële middelen om de functie van de beheerobjecten te kunnen waarborgen. De basis voor een beheerplan is o.a. het door de raad vastgestelde beleidskader met daarin het onderhoudsniveau. Het beheerplan en onderhoudsniveau van de beheerobjecten (kapitaalgoederen) is maatgevend voor de uitvoering van de werkzaamheden en voor de onderhoudslasten in het betreffende jaar. Uitsluitend de geplande onderhoudslasten (die van jaar tot jaar kunnen variëren) waarvoor gespaard wordt, mogen ten lasten van de voorziening worden gebracht. Eventuele onderhoudslasten die niet in het beheerplan zijn opgenomen moeten rechtstreeks ten lasten van de exploitatie komen.

Voor Openbare Verlichting en Groen is gekozen om deze niet via een voorziening te laten lopen maar de kosten rechtstreeks via de exploitatie te laten lopen. Voor Groen wordt er met bestekken gewerkt met daarin vastgelegde jaarlijkse onderhoudswerkzaamheden aan bomen, plantsoenen, gazons en dergelijke die ervoor zorgen dat de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus geborgd worden.

Paragraaf C- Onderhoud kapitaalgoederen

Voor Openbare Verlichting wordt door de raad een beheerplan vastgesteld. De vastgestelde kwaliteitsniveaus worden binnen dit plan geborgd en de uitgaven passen binnen door de raad beschikbaar gestelde exploitatie en

investeringsbudgetten.

In de onderstaande tabel staan de onderhouds- en beheerplannen met de door de raad vastgestelde onderhoudsniveau's en of er wel of geen voorziening is ingesteld.

Beheersplan	Voorziening	Onderhoudsniveau
Wegbeheer	Ja	C
Infrastructurele kunstwerken	Ja	Geen onderhoudsniveau. Constructie Risicoscan (CRS) klasse 1-5
Openbare Verlichting	Nee	Geen onderhoudsniveau. Alle nieuwe verlichting dient te voldoen aan Richtlijnen Openbare verlichting 2011 (ROVL 2011) NEN3140 en NEN1010. Openbare verlichting ouder dan 2011 moet voldoen aan richtlijn OVL.
Riolering	Ja	Geen onderhoudsniveau - Verbreed GRP+ 25 april 2017 gemalen NEN3140 - BRL14020, riool inspectie NEN-EN 13580-2
Binnenhavens / Baggeren	Ja	Geen onderhoudsniveau. Volgende beleid 1. Besluit bodemkwaliteit, 2. Kaderrichtlijn water, 3. Legger en Keur WSBD categorie A, B en C, 4. Waterwet, 5. Natuurwet.
Gebouwen	Ja	Basis is kwaliteitsniveau 3 "redelijke conditie", plaatselijk zichtbare veroudering, functievulling niet in gevaar. Voor gebouwen die gesloopt of verkocht worden kan gekozen worden voor een lager kwaliteitsniveau.
Groen	Nee	Geen onderhoudsniveau's Onkruid op verharding - centrumgebied A - woon- en buitengebied B

In de 2e tabel is het jaar van ingang van het onderhouds- en beheersplan opgenomen en het jaar waarin het plan geactualiseerd moet worden. Een nieuw plan dient uiterlijk na 5 jaar opgesteld te worden of eerder indien er significante wijzigingen zich voordoen.

Beleidsplan	1e jaar	Nieuw Plan	Toelichting
Wegbeheer	2021	2026	
Infrastructurele kunstwerken	2019	2024	
Openbare Verlichting	2015	-----	Er wordt een beheerplan opgesteld, alle uitgaven lopen direct via de exploitatie. Geen voorziening.
Riolering	2017	2022	In 2022 wordt aan de raad een nieuw plan voorgelegd. De raad wordt gevraagd om voor 2022 uit te gaan van het huidige vigerende onderhoudsplan.
Binnenhavens / Baggeren	2019	2024	
(onderwijs) Gebouwen	2019	2024	
Groen	-----	-----	Bestekken worden jaarlijks opgesteld. Alle uitgaven lopen direct via de exploitatie. Geen voorziening.

Algemene Beleids- en beheerkaders

De landelijk geformuleerde normen en richtlijnen vormen het uitgangspunt voor de beleids- en beheerkaders. Deze wijze van werken geeft richting aan kwaliteitsniveaus en beheermethodieken en dient als referentie en toetssteen voor onze gemeentelijke normen en aanpak.

De plannen zijn en worden gericht op het voorkomen van achterstallig onderhoud en schadeclaims.

De door de raad vastgestelde kwaliteitsniveaus worden geborgd binnen de daarvoor door de raad beschikbaar gestelde budgetten. Om beter in te kunnen spelen op de beleving en de wensen van de gebruiker van de openbare ruimte wordt gewerkt in wijkteams.

Planningen

De plannen zoals deze voortkomen uit de beheerplannen, zijn conceptplanningen. We beoordelen vooraf aan de uitvoering of de aanpak noodzakelijk is. De plannen zijn in die zin dan ook dynamische documenten. Ook speelt de integrale aanpak, participatie en vraaggericht werken een bepalende rol voor de jaarlijkse planning.

Groenrenovaties en werken aan de openbare verlichting volgen meestal de straatwerkzaamheden. Deze volgen op hun beurt veelal de rioolwerkzaamheden. Ook om deze redenen kunnen we afwijken van de jaarschijfopgave uit de beheerplannen.

Integrale werkzaamheden

Op dit moment kent de gemeente afzonderlijke beleids-

Paragraaf C- Onderhoud kapitaalgoederen

plannen voor het beheer en onderhoud op het gebied van openbare ruimte. Het steven is eind 2022 in samenhang met de Omgevingsvisie, één Programma Openbare Ruimte te maken. De aanleiding voor dit plan is de wens om het functionele beheer meer integraal en gebiedsgericht af te stemmen om zodoende met de verschillende disciplines (riool, groen, openbare verlichting, wegen, kunstwerken, water) de bestuurlijke doelen optimaal te bedienen. Een van de doelstellingen daarbij is om inzichtelijk te maken hoe we de kwaliteitsambities van de diverse onderdelen beter op elkaar kunnen laten aansluiten voor het optimaal functioneren van de openbare ruimte.

Belangrijkste uit te voeren integrale beheer- en additionele werken in 2022, 2023 en 2024 bestaan uit:

- Ravelijn fase 2 en 3
- Namer en omgeving
- Emmaweg
- Vissersstraat en omgeving
- Burg. Krijgmangeerde – Onvermoedelaan
- Beethovenlaan
- Past Bruijnenstraat
- Vijfhoevenlaan
- Heemraadsingel

Vertaling van de financiële consequenties in de begroting

In de onderstaande tabellen is het verloop van de voorzieningen opgenomen:

Nr	Voorziening	Saldo 1-1-2021	Storting 2021	Onttrekking 2021	Saldo 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022	Saldo 1-1-2023	Storting 2023	Onttrekking 2023
501	Geprogrammeerd onderhoud wegen	191.597	837.000	837.600	190.997	1.190.000	1.190.000	190.997	1.040.000	1.040.000
501A	Achterstallig onderhoud wegen	838.393	0	390.000	448.393	0	0	448.393	0	0
508	Infrastructurele werken	280.640	100.000	126.150	254.490	100.000	129.834	224.656	100.000	129.361
509	Onderhoud gem. eigendommen	932.753	361.734	613.246	681.241	340.000	382.178	639.063	340.000	261.391
533	Baggeren	265.364	60.000	322.500	2.864	60.000	0	62.864	120.000	60.834
536	Spaarrekening Oome	1.087	0	0	1.087	0	0	1.087	0	0
537	Steunfonds v medische en zorgvoorz.	12.644	0	0	12.644	0	0	12.644	0	0
544	Riolering	4.551.349	73.043	36.378	4.588.014		118.690	4.469.324	36.062	870
545	Afvalstoffenheffing	357.828	98.019	285.922	169.925	54.945	0	224.870	0	17.702
		7.431.655	1.529.796	2.611.796	6.349.655	1.744.945	1.820.702	6.273.898	1.636.062	1.510.158

Nr	Voorziening	Saldo 1-1-2024	Storting 2024	Onttrekking 2024	Saldo 1-1-2025	Storting 2025	Onttrekking 2025	Saldo 1-1-2026
501	Geprogrammeerd onderhoud wegen	190.997	1.040.000	1.040.000	190.997	1.040.000	1.040.000	190.997
501A	Achterstallig onderhoud wegen	448.393	0	0	448.393	0	0	448.393
508	Infrastructurele werken	195.295	100.000	129.361	165.934	100.000	129.361	136.573
509	Onderhoud gem. eigendommen	717.672	340.000	672.932	384.740	340.000	672.932	51.808
533	Baggeren	122.030	120.000		242.030	120.000		362.030
536	Spaarrekening Oome	1.087	0	0	1.087	0	0	1.087
537	Steunfonds voor medische en zorgvoorz.	12.644	0	0	12.644	0	0	12.644
544	Riolering	4.504.516	0	46.556	4.457.960		870	4.457.090
545	Afvalstoffenheffing	207.168	0	4.630	202.538	168.894	0	371.432
		6.399.802	1.600.000	1.893.479	6.106.323	1.768.894	1.843.163	6.032.054

Daarnaast zijn in de investeringsbegroting en exploitatiebegroting jaarlijkse uitgaven voor groen en openbare verlichting opgenomen.

Nr	Kapitaalgoederen	Gemiddelde investering	Gemiddeld Jaarbudget
-	Openbare Verlichting	100.000	130.000
-	Groen		350.000

Paragraaf D - Financiering

In deze paragraaf maken we de financieringsfunctie transparant. We leggen de basis voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie. Het Treasurystatuut (maart 2016) geeft de infrastructuur voor de inrichting van de financieringsfunctie, terwijl de uitwerking zijn weerslag vindt in de paragraaf financiering in de begroting. In de paragraaf bij de jaarstukken verstrekken we de verantwoordingsinformatie. (Aan een herziening van het Treasurystatuut wordt momenteel gewerkt.)

De doelstellingen van de treasuryfunctie van de gemeente Geertruidenberg zijn:

- Het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities, zodat te allen tijde in de behoefte aan financiële middelen kan worden voorzien teneinde de door de raad vastgestelde programma's te kunnen uitvoeren;
- Het beschermen van de gemeentelijke vermogenswaarden en de resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's en valutarisico's;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (fido) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Met het opstellen van deze paragraaf benoemen we ook die onderdelen die in de verordening ex. 212 GW en de artikelen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn opgenomen. Aan een herziening van de verordening wordt momenteel gewerkt.

Risicobeheer

Renterisicobeheer

Berekening van de kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het begrotingsjaar. De gemiddelde netto-vlottende schuld mag deze limiet niet overschrijden. Dit betekent dat voor dit bedrag geen langlopende geldlening hoeft te worden aangetrokken.

Toegestane kasgeldlimiet: (x € 1.000)

Omvang begroting per 1 januari 2022 (jaarschijf 2022 van de begroting 2021)	€ 51.907
Kasgeldlimiet in % van de grondslag	8,5%
Kasgeldlimiet in bedrag	€ 4.412

Bij drie achtereenvolgende kwartalen met overschrijdingen moeten wij de Provincie als toezichthouder inlichten en aangeven hoe we aan de kasgeldlimiet zullen voldoen.

Berekening van de renterisiconorm

De renterisiconorm is een bedrag ter grootte van een percentage van het begrotingstotaal (totale lasten van de begroting) bij aanvang van het dienstjaar. Tegen dit bedrag zetten wij het bedrag af dat wij in het lopende jaar aan aflossingen moeten betalen, vermeerderd met het bedrag van de geldleningen waarvan de rente herzien mag/kan worden. Ook deze norm mogen wij niet overschrijden.

Renterisiconorm en renterisico's van de vaste schuld per 01-01-2022

Renterisico op vaste schuld	2022 budget	2023 budget	2024 budget	2025 budget
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g				
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g				
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a – 1b)				
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)				
3b. Nieuw verstrekte lange leningen (u/g)				
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a – 3b)				
5. Betaalde aflossingen	3.486	2892	1.569	1.527
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)				
7. Renterisico op vaste schuld (2 + 6)				

Renterisiconorm	2022 budget	2023 budget	2024 budget	2025 budget
8. Stand begrotingstotaal per 1 januari (o.b.v. jaarschijf 2022 v/d begroting 2021)	51.907	53.659	53.763	53.763
9. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20	20	20	20
10. Renterisiconorm	10.381	10.731	10.752	10.752

Toets renterisiconorm	2022 budget	2023 budget	2024 budget	2025 budget
10. Renterisiconorm	10.381	10.731	10.752	10.752
7. Renterisico op vaste schuld				
11. Ruimte(+) / Overschrijding(-) (10 – 7)	10.381	10.731	10.752	10.752

(Bedragen x EUR 1.000)

Debiteurenrisicobeheer

De openstaande vorderingen belichten wij periodiek. Zodra daartoe aanleiding is brengen wij de dubieuze posten ten laste van de voorziening dubieuze debiteuren. Onderstaand overzicht geeft de stand van de voorzieningen weer per 1 januari 2021 (jaarverslag 2020):

Voorziening dubieuze debiteuren

uitkeringen: (x € 1.000)

Omschrijving	Saldo per 01-01- 2021
debiteuren algemene dienst en belastingen	97
debiteuren saneringskredieten (opgeheven rbs 30-3-2020)	
debiteuren uitkeringen sociale zaken	750
Totaal	847

Bij het opmaken van de jaarrekening 2021 bekijken wij of deze voorzieningen toereikend zijn. We zullen zo nodig de voorziening aanvullen of afroemen.

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's beperken we door uitsluitend gelden uit te zetten bij kredietwaardige partijen. In het Treasurystatuut hebben we bepaald dat dit Nederlandse overheden en kredietwaardige partijen zijn met minimaal A-rating van

minstens 2 erkende ratingbureaus. Het verplichte Schatkist-bankieren beperkt de kredietrisico's.

Intern liquiditeitsbeheer

In het kader van het opstellen van de begroting 2022 maken wij een inschatting van het financieringstekort of -overschot.

Per 1 januari 2023 schatten we het tekort op € 15 miljoen. Onderdeel daarvan is de toename van de boekwaarde als gevolg van de gevoteerde investeringen in 2020 en 2021 en de mogelijke verkopen. Voor de berekening van het financieringssaldo gaan we op het moment van opstellen van de begroting 2022 ervan uit dat we deze middelen ook werkelijk uitgeven of ontvangen.

Periodiek stellen we de liquiditeitsbegroting bij. Hiermee vergroten we het inzicht in het beheer van de dagelijkse saldi en het financieren c.q. uitzetten van middelen tot een periode van één jaar. Eventuele overschotten beheren we zo efficiënt mogelijk conform de regels van het Treasurystatuut. Op deze manier proberen we de financieringskosten zo laag mogelijk te houden. Sinds eind 2013 moeten we overtollige middelen bij de schatkist beleggen.

De rentevergoeding hiervoor is gebaseerd op het Eonia percentage (-/- 0,482% d.d. 14-8-21 Nb: dit is het interbancaire rentetarief voor de Euro zone).

Paragraaf D - Financiering

Gemeentefinanciering

Financiering

Financiering omvat het aantrekken van de benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen als

vreemd vermogen.

Per 1 januari blijkt de volgende financieringsstructuur en -verhouding:

Geprognosticeerde balans 01-01-2022		
Bezit	Debet	Credit
Activa	59.398	
Vorraden	2.023	
	61.421	
Vermogen		
Eigen vermogen		10.848
Voorzieningen		7.552
Voorzieningen tegen contante waarde		2.430
Langlopende schuld		29.842
Vlottende passiva		4.400
		55.072
Financieringstekort		6.349

(Bedragen x EUR 1.000)

In de geprognosticeerde balans geven we inzicht in de financieringstekort per 1 januari 2022.

In de loop van 2022 bekijken we of we geldleningen moeten aantrekken. Voor de berekening van de rentelasten gaan we ervan uit om het bedrag van de kasgeldnorm van € 4,4 miljoen ook met kasgeld te financieren.

Voor het eventueel aantrekken van financieringsmiddelen maken we geen gebruik van derivaten zoals warrants, opties en dergelijke.

Geldleningen

Het totaal van de opgenomen vaste geldleningen bedraagt per 1 januari 2021 € 25.037.990.

Daarnaast zijn in de loop van 2021 2 geldleningen opgenomen van ieders € 4 mln.

In totalen betreft het voor het jaar 2022		
Saldo begin 2021		25.038
Opgenomen	8.000	
Aflossingen	3.195	
Saldo ultimo 2022		29.842

(Bedragen x EUR 1.000)

Schema rentetoerekening begroting 2022

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	371
	Rente fin. tekort (à 0,75%)	45
b.	De externe rentebaten (idem)	0
	Saldo rentelasten en rentebaten	416
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-20
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (bv riolering)	
c3	De rentebaar van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	
	Aan taakvelden toe te rekenen rente	
d1	Rente over eigen vermogen	0
d2	Rente over voorzieningen	0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	396
e	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-452
f.	Rente resultaat op het taakveld treasury	-56

Paragraaf D - Financiering

Uitzetting

- Berekend percentage renteomslag voor de begroting 2022 is 0,65% terwijl we tegen 0,75% doorbelasten. (2021 0,75%).
- Voor de berekening van rentelasten voor de grondexploitatie wordt uitgegaan van 1,0% (2021 1,35%);
- Voor de berekening van rentelasten van het financieringstekort 2022 wordt uitgegaan van 0,75% (2021 0,5%); het bedrag van de kasgeldnorm is tegen nul % meegenomen;
- De rentelasten van voorgenomen investeringen (IP) zijn ook berekend tegen 0,75% (2021 0,75%, stelpost IP);
- Vanaf 2018 wordt geen bespaarde rente over de eigen financieringsmiddelen berekend.
- In de staat van activa zijn een aantal uitgegeven geldleningen en deelnemingen geactiveerd. Het betreft geldleningen/deelnemingen aan/in:
 - Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
 - Deelnemingen (o.a. BNG, Brabant Water)
 - Diversen

In totalen betreft het voor het jaar 2022:

(Bedragen * € 1.000)	
Saldo begin van het jaar	3.116
Vermeerderingen	0
Aflossingen/verminderingen	0
Saldo 31-12	3.116

Relatiebeheer

De gemeente heeft met de NV BNG te Den Haag periodiek overleg, omdat bij deze bank de meeste en grootste mutaties plaatsvinden. Bij de Rabobank houden we ook een rekening-courantverhouding aan. Met deze bank onderhouden we op incidentele basis contact.

Geldstromenbeheer

Het aantal rekening-courantverhoudingen hebben we teruggebracht om het geldstroombeheer overzichtelijker te maken.

Saldo- en liquiditeitsbeheer

Het schatkistbankieren bepaalt sinds december 2013 het saldo- en liquiditeitsbeheer. Overtollige middelen moeten immers bij de schatkist worden belegd. Als dit van toepassing is worden saldi periodiek afgeroomd. Hiervoor hebben we een aparte bankrekening geopend (bij de huisbankier) die bij het ministerie is geregistreerd. Het drempelbedrag bedraagt 0,75% van ons begrotingstotaal 2022 € 390.000. In de toelichting op de balans van de jaarrekening wordt ten aanzien van de werkelijkheid gerapporteerd.

Administratieve organisatie

De administratieve organisatie voeren we uit conform de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het vastgestelde Treasurystatuut.

Informatievoorziening

De beleidsmatige informatieverstrekking vindt zijn basis in het Treasurystatuut. Met de Treasury-paragraaf bij de begroting en jaarrekening doen we periodiek verslag. In de tussenrapportage melden we relevante zaken. Ook verstrekken we periodiek informatie aan het CBS en de Provincie.

Met de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de informatie voor het CBS (Iv3= Informatie voor derden) nog belangrijker geworden. De door de gemeenten aangeleverde informatie vormt de basis voor het berekenen van het EMU-saldo. Niet correcte of tijdige aanlevering van de gegevens kan in de toekomst boetes tot gevolg hebben.

Wet Hof/EMU-saldo

De door de gemeenten aangeleverde informatie vormt de basis voor het berekenen van het EMU-saldo.

Op 18 januari 2013 is een akkoord afgesloten waarbij onderscheid is gemaakt tussen een genormeerd saldogpad en een saldo-ambitie. Als de ambitie niet wordt gerealiseerd leidt dit echter niet direct tot maatregelen, terwijl daarnaast is afgesproken dat geen sanctie voor de gemeenten volgt als ook geen sanctie uit Europa volgt.

Nieuwe kengetallen

Op basis van de nieuwe richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn we verplicht een aantal (nieuwe) kengetallen verplicht gesteld.

Dit betreft voor de Treasury:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen; en
- solvabiliteitsratio.

Hoewel de berekening van deze ratio's is gekoppeld aan de informatie op de balans moeten deze, op basis van de richtlijnen (BBV), voor de vergelijkbaarheid worden gepresenteerd in de paragraaf weerstandsvermogen. Korthedshalve verwijzen wij u naar deze paragraaf.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

In deze paragraaf worden de belangrijkste ontwikkelingen en de stand van zaken binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering beschreven.

De gemeente Geertruidenberg is volop in ontwikkeling

Ondanks de huidige ontwikkelingen op het gebied van Corona hebben we het afgelopen jaar als organisatie niet stilgestaan. We zijn voortvarend aan de slag gegaan met het opgavegericht werken, eigenaarschap en het werken in zelforganiserende teams.

We ontwikkelen ons naar een wendbare organisatie met betrokken, professionele en ondernemende werknemers. We zijn er nog niet, maar we hebben al wel hele mooie stappen met elkaar mogen maken. Nu de maatregelen rondom Corona zijn versoepeld betekent dit ook weer iets voor onze bedrijfsvoering. Ontwikkelingen die de komende tijd aandacht vragen.

Opgavegericht werken

Het opgavegericht werken in een zelf organiserend team heeft de afgelopen maanden een stap naar voren gemaakt. Met de pilot duurzaamheid is een zelf organiserend team aan de slag met deze opgave. Met de pilot willen we beeld krijgen bij het werken in een zelf organiserend team aan de hand van een belangrijke opgave. Bij de uitvoering van deze pilot worden we begeleid door een extern bureau zodat we op de juiste wijze met deze pilot aan de slag kunnen, we gebruik kunnen maken van goede middelen en we de inzet van ons mensen optimaal kunnen benutten. Tot nu toe heeft deze manier van werken al een aantal mooie acties opgeleverd waarvan onze inwoners binnenkort al iets gaan merken. In het voorjaar van 2022 wordt deze pilot geëvalueerd.

Eigenaarschap

Door Corona zijn veel collega's, meer dan anders, toegeworpen op zichzelf. Ze hebben veelal vanuit huis gewerkt en hebben zich actief moeten opstellen richting de organisatie. We kunnen dan ook trots zijn op de resultaten die we het afgelopen jaar hebben geboekt. Ondanks de extra handicaps is het ons gelukt om onze afspraken na te komen en de klant niet uit het oog te verliezen. Wat we wel zien is dat nieuwe collega's extra moeite hebben moeten doen om aangesloten te raken bij onze organisatie. De werkgroep onboarding heeft zich dit aangetrokken en een aantal goede interventies gedaan om nieuwe collega's zo snel als mogelijk is te kunnen laten landen binnen onze organisatie. De komende tijd zal dit nog verder uitgebreid worden.

Met de komst van een Learning Management Systeem dragen we ook bij aan de (door)ontwikkeling van onze medewerkers. Collega's zijn namelijk zelf eigenaar van hun loopbaan. Door als werkgever hierin te investeren geven

de collega's de mogelijkheid om in zichzelf te investeren wat lonend is voor onze organisatie en voor het werkplezier van de werknemers. Duurzame inzetbaarheid en werkgeluk zijn twee thema's die de komende jaren dan ook veel aandacht van ons vragen.

Personeel en organisatie

Als werkgever moet je je er van bewust zijn dat medewerkers dé bepalende factor in het succes en de continuïteit van de organisatie zijn. Er is sprake van krapte op de arbeidsmarkt. We zien binnen onze gemeente steeds vaker vacatures op bepaalde functiegebieden langer open staan. En binnen diezelfde functiegebieden is een groei van het aantal vacatures te constateren. Zelfs op tijdelijke inhuurbasis zijn geen mensen te krijgen. Daarbij speelt ook mee dat we als Geertruidenberg in de regio veel concurrentie ondervinden van andere, grotere omliggende gemeenten en we de slag om de medewerker lijken te verliezen. Grotere gemeenten hebben een betere concurrentiepositie en worden als aantrekkelijk werkgever gezien vanwege o.a. doorgroeimogelijkheden en de inzet van een diverse personele instrumenten in het kader van de employee journey (de reis van de medewerker in de organisatie tussen in- en uitstroom).

Dit heeft ook een aantrekkingskracht op onze vaste medewerkers en medewerkers die nog maar kort bij ons in dienst zijn waardoor de uitstroom hoog is. Dit geldt overigens ook voor de omliggende kleinere gemeenten binnen onze regio.

Door de moeilijk invulbare vacatures, bijvoorbeeld Ruimtelijke Ordening/Civiel/Burgerzaken/Sociaal Domein, mist Geertruidenberg op sommige beleidsterreinen slagkracht waardoor het steeds moeizamer is om structureel en gestructureerd uitvoering te geven aan het bereiken van de strategische doelen. Willen we onze missie, visie en kernwaarden waar maken is het noodzakelijk dat de uitstroom wordt beperkt waardoor automatisch ook de instroom zal afnemen en kennis blijft behouden. Voldoende kennis en voldoende capaciteit zijn in onze organisatie kwetsbaar. Regelmatig kunnen we de gevraagde kwaliteit voor vraagstukken niet bieden waardoor we genoodzaakt zijn om zaken uit te besteden of in te huren. Dit vraagt flexibiliteit en extra budget om aan de doelstellingen te kunnen voldoen. Een andere ontwikkeling die we zien is dat door digitalisering, robotisering en kunstmatige intelligentie functies verdwijnen of krijgen een andere invulling of andere functies komen er voor in de plaats. Ook in Geertruidenberg is dit te constateren, de baliefunctie binnen het cluster Gemeentewinkel is hier een voorbeeld van.

Willen we de concurrentieslag niet verliezen moeten we ons meer richten op het zijn van een aantrekkelijk werkgever en het (ver)binden van medewerkers. Een goede

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

werkgever wordt en ben je niet zomaar. Goed werkgeverschap gaat verder dan wat de wet of CAO voorschrijft en het uitbetalen van een passend salaris. Het gaat om het maken van maatwerkafspraken met de medewerker waarbij, het combineren van werk en privé, werktijden, hybride werken (plaats- en tijdonafhankelijk werken, thuiswerken), werkinhoud, autonomie, werkprestaties, salaris, persoonlijke ontwikkeling en opleiding en training. En het laten meedenken van mensen over het beleid van het eigen cluster en/of organisatie, iets wat helpt als je wilt dat werknemers 'eigenaarschap tonen' en 'hun rol pakken'. Tegelijkertijd moeten we ook realistisch zijn wat betreft onze mogelijkheden als kleine gemeente. Daarom zullen we in samenwerking met andere (regio)gemeenten moeten zoeken hoe we invullingen gaan geven aan de trends en ontwikkelingen om voldoende perspectief aan medewerkers te kunnen (blijven) bieden. We moeten 'werk maken van werk!'.

Al deze onderwerpen krijgen aandacht in de Strategisch Personeels Planning waar we dit jaar een aanzet mee hebben gemaakt en waarover we u lopende het proces over informeren.

In de begroting 2022-2025 wordt binnen een aantal programma's en taakvelden aangegeven waar een aanpassing van de formatieve omvang noodzakelijk wordt geacht. Omdat deze formatieve aanpassingen aangemerkt worden als "nieuw beleid" zijn de fte's nog niet verwerkt in de formatieve basisomvang van de gemeentelijke organisatie.

In de onderstaande tabel treft u zowel de formatieve als financiële mutatie aan van het begrotingsjaar 2022, zoals opgenomen in de begroting 2021 en zoals opgenomen in de nieuwe begroting 2022.

Met deze tabel wordt op een transparante wijze inzicht gegeven in de ontwikkeling fte's met de bijbehorende salariskosten gedurende het begrotingsjaar 2021. De formatieve basisomvang per 1-1-2022 vormt daarmee het vertrekpunt voor de bewaking van de bijbehorende budgetten. Overigens wordt bij de berekening van de salarissen rekening gehouden met een CAO ontwikkeling van de salarissen van 2,75% inclusief de aanpassing van pensioenpremies e.d..

Cluster	formatie primitief 2021 voor 2022	formatie 2022 nieuw	Salaris 2022 in primaire begroting	Salaris afgerond 2022	Vershil
Kostenplaats Directie	4,89	4,39	508.500	466.000	-42.500
Kostenplaats Raadsgriffie	1,50	2,50	239.500	221.000	-18.500
Cluster Ondersteuning	33,64	31,96	2.033.000	2.112.000	79.000
Cluster Advies	24,56	23,89	1.926.000	1.941.000	15.000
Cluster Gemeentewinkel	34,53	37,23	2.644.750	2.685.000	40.250
Cluster Buitenruimte	23,94	23,67	1.835.250	1.885.000	49.750
Cluster Buitendienst	21,25	22,02	1.130.000	1.186.000	56.000
Cluster Beleid	22,61	22,74	1.684.750	1.853.000	168.250
	166,92	168,40	12.001.750	12.349.000	347.250

De basisformatie 2022 is gebaseerd op 168,40 fte en hierin zijn de gewenste formatieve aanpassingen zoals in de programma's zijn opgenomen niet verwerkt. Het betreft dus een zuivere formatieomvang op 1-1-2022. De toename in de formatie bedraagt t.o.v. de begroting 2021 1,48 fte. Hierin is de uitbreiding van de griffie, waarover in 2021 is besloten, inbegrepen. Het restant van 0,48 fte is een veelheid van kleinere mutaties.

De salariskosten nemen t.o.v. 2021 toe met € 347.250. De salarisontwikkeling (CAO) per 1 januari 2022 van 2,75% is ingeschat op € 330.000. Het resterende € 17.250 is in beginsel afronding.

Plaats- en tijdonafhankelijk werken

Al voordat Corona haar intreden had gedaan was het plaats- en tijdonafhankelijk werken een onderwerp binnen onze koers. Mede door Corona is dit in een sneltreinvaart gekomen en gingen we van het volledig werken op kantoor naar het werken vanuit huis. Inmiddels kunnen we, door de versoepelde maatregelen, weer wat meer terug naar kan-

toor maar heeft het hybride werken definitief zijn intrede gedaan. Een werkgroep heeft zich de afgelopen maanden gebogen over het plaats- en tijdonafhankelijk werken. De resultaten van hun zoektocht worden eind dit jaar bekend. Vooruitlopend daarop hebben we inmiddels al wel de stap gemaakt naar een hybride manier van werken. Zowel vanuit huis, vanuit een andere locatie of vanaf kantoor is het inmiddels mogelijk om te werken.

Het verder uitrollen van het plaats- en tijdonafhankelijk werken vraagt het komende jaar nog wel om meer aanpassingen. Zo is het van belang dat iedereen over eigen devices beschikt of kan beschikken om vanuit een locatie, anders dan kantoor, te kunnen werken. Er zal een onderscheid moeten komen tussen stilleruimtes, vergaderruimtes en werkrumtes op kantoor en er moeten meer voorzieningen komen om in vergaderruimte hybride te kunnen vergaderen. Dat laatste is een groot verschil met hoe we het afgelopen jaar hebben gewerkt omdat iedereen thuis aan het werk was. Kortom, er wordt nog wel een inspanning van ons als werkgever gevraagd.

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

Juridische kwaliteitszorg

Ook vanuit juridische kwaliteitszorg wordt aansluiting gezocht bij de uitgangspunten op het gebied van dienstverlening uit het raadsprogramma. We willen het ingezette traject van pre-mediation in 2022 voortzetten. Contractmanagement blijft ook een speerpunt.

In de Kadernota 2022 zijn geen gelden vrijgemaakt voor een digitaal zaakstelsel voor een efficiënte afhandeling van met name bezwaren. Het maken van overzichten, termijnbewaking en signalering blijft handmatig gebeuren.

Nieuwe wetgeving

In 2022 treden nieuwe (onderdelen van) wetten in werking:

- de Wet elektronische publicaties: deze wijzigt de Bekendmakingswet en stelt de elektronische bekendmaking van beleidsregels en de elektronische kennisgeving van vergunningen verplicht per 1 juli 2021, per 1 juli 2022 geldt een digitale terinzagelegging.

Het aantal bezwaarschriften op het gebied van het sociale domein (met name door fraudebestrijding) is toegenomen. Er is een achterstand ontstaan in de advisering daarop, mede doordat de coronamaatregelen een andere werkwijze vereisten. Die achterstand wordt weggewerkt binnen de bestaande capaciteit. Verder vraagt de Omgevingswet aanpassing van gemeentelijke regelgeving Structurele uitbreiding van capaciteit op Juridische Zaken is noodzakelijk vanwege een toename van het aantal bezwaarschriften, nieuwe wetgeving zoals de Wet open overheid, de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de aanpassing van gemeentelijke regelgeving rond de Omgevingswet extra capaciteit van Juridische Zaken.

Gegevensbeheer, bescherming en cybercrime

Nieuwe wet- en regelgeving en ook nieuwe bedreigingen vereisen steeds weer aanvullende beveiligingsmaatregelen. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) met bijbehorende handreikingen en thema-uitwerkingen is een voorbeeld van vernieuwde regelgeving. Het grote aantal meldingen van datalekken, de forse toename van slachtoffers van identiteitsfraude, de voortdurende dreiging van cyberaanvallen en de geslaagde gijzelingen met ransomware laten zien dat die aandacht nog steeds terecht is. Het grote aantal koppelingen tussen applicaties, zowel intern als extern, brengt beveiligingsrisico's met zich mee. Om dit risico te verminderen is het noodzakelijk om het aantal koppelingen te verminderen en gebruik te maken van nieuwe veiligere software.

Dienstverlening

Dienstverlening is continu in ontwikkeling. Het afgelopen jaar is het dienstverleningsconcept geactualiseerd. Samen met het plan digitale dienstverlening vormt dit de basis hoe wij samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners als gelijkwaardige partners optreden.

Nieuwe ontwikkelingen in het plan digitale dienstverlening worden jaarlijks toegevoegd. Op deze manier kunnen we blijven inspelen op de trends en ontwikkelingen van digitale dienstverlening. De kosten hiervan worden gedekt uit de reserve I&A.

Regionale samenwerking

Op diverse beleidsterreinen en binnen verschillende beleidsterreinen vindt samenwerking plaats met (buur) gemeenten. Op het gebied van de decentralisaties werken we (beleidsvoorbereidend) samen met de Dongemond gemeenten (Oosterhout, Drimmelen en Altena). Ook met de Amerstreekgemeenten (Oosterhout en Drimmelen) werken we samen. Op West-Brabants niveau werken we samen in RWB-verband, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit, economische zaken, arbeidsmarktbeleid en ruimtelijke ontwikkeling. Op een aantal terreinen is die samenwerking niet beperkt tot West-Brabant, maar is ook contact met Midden-Brabant (bijvoorbeeld de Veiligheidsregio en de OMWB).

Planning en control

De planning en control cyclus (P&C-cyclus) voorziet het gemeentebestuur en de ambtelijke organisatie van actuele en volledige financiële informatie. Dit maakt het mogelijk om het gemeentelijke beleid op een optimale manier te ontwikkelen en uit te voeren. De gemeente Geertruidenberg wil een financieel gezonde gemeente zijn met een transparante en betrouwbare bedrijfsvoering.

Onze P&C producten zijn hiervan een goed voorbeeld. In de begroting formuleren we onze doelen zo helder mogelijk en geven we aan wat we gaan doen om deze doelen te bereiken.

In onze jaarstukken en de tussenrapportages leggen we uit hoe we grip op onze uitgaven en inkomsten hebben én behouden.

In de tussenrapportages maken we de balans op en sturen we bij waar dit nodig is. Ook in 2022 gaan we drie tussenrapportages opstellen waarbij de focus blijft te liggen op de financiële afwijkingen. Gebleken is dat tijdige verslaglegging de mogelijkheid biedt om tussentijds bij te sturen en/of maatregelen te nemen. Wij constateren dat zowel de ambtelijke als bestuurlijke organisatie steeds beter omgaat met budgetbeheersing. Uitzonderlijke incidentele afwijkingen zijn niet altijd voorspelbaar. De beheersing van structurele lasten en baten neemt, met name vanwege de inspanningen op het terrein van tussentijdse financiële verantwoording en verslaglegging, aanzienlijk toe. Onze inwoners mogen immers van ons verwachten dat wij de beschikbare middelen zo doelmatig en doeltreffend mogelijk inzetten.

Onze P&C-producten zijn goed leesbaar, transparant en toegankelijk voor iedereen. We blijven werken aan het

Paragraaf E - Bedrijfsvoering

voortdurend verbeteren van de informatiewaarde van onze P&C-producten. In 2022 zal dat voor het eerst uitgevoerd worden via een nieuw softwarepakket (ontsluiting via website) dat leidt tot digitale P&C producten.

Wij gaan deze software inzetten in het proces van begrotings- en jaarstukken en de opstelling van de Turaps. Volgens planning zal de jaarrekening 2021 voor het eerst met deze software worden opgesteld. De software is toekomstgericht voor iedereen (o.a. toegankelijkheid slechtzienden en slechthorenden) en biedt efficiencyvoordelen bij de inzet van de ambtelijke capaciteit en de doorlooptijd van de P&C producten.

In 2021 zijn de jaarrekening 2020, de kadernota 2022 en de verschillende Tussenrapportages tijdig door de gemeenteraad vastgesteld. Alle begrotingswijzigingen, die het gevolg zijn van raadsbesluiten, zijn eveneens verwerkt in de primitieve begroting zodat de cijfers "begroting na wijziging" een juiste weergave geven van de begrotingsruimte. In 2021 zal nog een voorstel worden voorgelegd tot actualisatie van de Financiële verordeningen (o.a. activeren en afschrijven, reserves en voorzieningen en treasury) welke vanaf 2022 ingaan.

Effecten Covid 19

Op het moment van samenstellen van de begroting 2022 is onduidelijk in welke mate we in 2022 te maken gaan krijgen met Covid 19 en de effecten ervan. Als organisatie hebben we voldoende thuiswerkplekken beschikbaar voor onze medewerkers. Als er toch op kantoor gewerkt kan worden volgen we de richtlijnen van het RIVM op. We voeren maatregelen van de landelijke overheid, zoals de ondersteuning voor ZZP'ers, uit en handhaven de richtlijnen op straat. Ook pakken we onze rol in maatschappelijke initiatieven. Dit vraagt capaciteit. Ook stellen we prioriteiten. Daarmee kunnen we tot nu toe flexibel inspelen op deze vraag.

Omdat sommige werkzaamheden door toedoen van Covid-19 stilliggen, uitgesteld zijn of er simpelweg andere prioriteiten gesteld zijn, voorzien we na de coronacrisis op enkele terreinen dat de werkvoorraad toeneemt. In 2021 hebben we daar de eerste gevolgen al van gezien. Inmiddels hebben we als gemeente enigszins beeld van de impact van deze crisis op de korte termijn. De sociaal maatschappelijke en economische impact op de langere termijn is nog niet volledig te overzien.

Uw raad wordt gedurende de crisis geïnformeerd over de impact op ambities, planningen en onze organisatie. Hierover houden we u op de hoogte in de diverse P&C documenten of informatiebrieven.

Communicatie

In 2021 hebben we onze communicatievisie uitgewerkt. De kern van de visie is dat wij een open en benaderbare gemeente zijn die luistert en in gesprek gaat met haar inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere stakeholders. We pakken ons beleid en de uitvoering daarvan zoveel mogelijk samen op.

Onze communicatiestijl is daarom: helder, eenvoudig, eerlijk, eenduidig en verbindend. Dat we trots zijn op onze gemeente en de ontwikkelingen in onze gemeente is 'voelbaar' in onze uitingen.

Zoals vermeld in onze communicatievisie is communicatie een vaardigheid, want communiceren kan iedereen. Daarnaast is communicatie ook een vak! Wij richten ons daarbij op verdere professionalisering van advisering, monitoring en coaching.

Een van de pijlers van de communicatievisie is 'heldere en tijdige informatievoorziening'. Tijdige communicatie betekent dat we aansluiten bij de wens van inwoners en ondernemers om op de door hen gewenste tijd en manier in contact te kunnen komen met de gemeente. Op de manier waar zij voor kiezen. Niet de gemeente bepaalt dit, maar de inwoner/ondernemer. We moeten er als gemeente daarom voor zorgen dat we voldoende blijven aanhaken op de digitale ontwikkelingen die in de maatschappij plaatsvinden op het gebied van online dienstverlening, sociale media en communicatie. Juist vanuit het oogpunt van onze dienstverlening waarbij onze inwoners en ondernemers centraal staan.

Paragraaf F - Verbonden Partijen

In deze paragraaf geven we de ontwikkelingen over de verbonden partijen van de gemeente Geertruidenberg weer. Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij, door het hebben van vertegenwoordiging binnen het bestuur of door het hebben van stemrecht. Een financieel belang betekent dat de gemeente niet verhaalbare middelen ter beschikking heeft gesteld en dat de gemeente aansprakelijk is als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Concreet betreft het voor de gemeente Geertruidenberg Gemeenschappelijke Regelingen en deelnemingen.

De gemeente Geertruidenberg neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

1. Regio West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur (RWB).
2. Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (VRMWB).
3. Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord, gevestigd te Den Bosch (RAV).
4. Openbare Gezondheidszorg West-Brabant, gevestigd te Breda (GGD).
5. Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, gevestigd te Tilburg (OMWB).
6. Nazorg gesloten stortplaatsen Bavel-Dorst en Zevenbergen, gevestigd te Breda (Nazorg).
7. Sociale Werkvoorziening MidZuid WAVA/GO!, gevestigd te Oosterhout (MidZuid).
8. Uitvoering van de administratieve en inhoudelijke taken betreffende het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten, gevestigd te Breda (Leerplicht).

9. BVO Centrum voor Jeugd en Gezin Drimmelen Geertruidenberg, gevestigd te Geertruidenberg (CJG).

Vanaf 1 januari 2022 zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor het aanbieden van beschermd wonen in plaats van centrumgemeenten. De gemeenten Altena, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Moerdijk, Oosterhout en Zundert hebben hiertoe een gemeenschappelijke regeling getroffen waarbij Breda als centrumgemeente zal fungeren.

De raden van de deelnemende gemeenten stellen de regeling in het najaar van 2021 vast, zodat de regeling vanaf 1 januari 2022 in werking zal treden en onder de strekking van de regionale nota verbonden partijen zal vallen. Zo zal Breda als centrumgemeente het initiatief gaan nemen voor het opstellen van een begroting 2022, in de vorm die past bij het lichte karakter dat de regeling heeft.

In deze paragraaf zijn verder de volgende deelnemingen verwerkt:

- Deelneming in N.V. Brabant Water, gevestigd te Den Bosch.
- Deelneming kapitaal B.N.G., gevestigd te Den Haag.
- Inkoopbureau West-Brabant, gevestigd te Etten-Leur.

Gemeenschappelijke regelingen

In een bijzonder voorstel geven wij u een overzicht van de financiële en beleidsmatige uitgangspunten voor de begroting 2023 van deze partijen.

In het kader van het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) volstaan wij in deze paragraaf met het weergeven van een financieel overzicht.

	RWB	Veiligheidsregio	RAV	GGD	OMWB	nazorg gesloten stortplaatsen	MidZuid	Regionaal bureau Leerplicht	BVO Centrum Jeugd en Gezin
Begroting 2021	634.520	1.316.095	0	795.976	442.064	30.965	304.658	79.651	930.397
Begroting 2022	672.624	1.328.204	0	797.586	414.162	30.965	254.472	85.338	983.750
Saldo	38.104	12.109	0	1.610	-27.902	0	-50.186	5.687	53.353
Eigen vermogen 01-01-2022	650.000	14.392.000	13.664.000	5.410.000	1.536.000	1.047.371	2.642.000	0	0
Eigen vermogen 31-12-2022	609.000	14.098.000	13.406.000	5.317.000	1.546.000	1.015.309	1.495.000	0	0
Vreemd vermogen 01-01-2022	7.669.000	51.040.000	26.076.000	10.500.000	4.242.000	26.200.744	7.539.000	450.000	0
Vreemd vermogen 31-12-2022	7.669.000	52.871.000	24.176.000	10.500.000	4.336.000	26.302.156	7.370.000	450.000	0

Paragraaf F - Verbonden Partijen

Brabant Water N.V.

Doel

Deelname in het aandelenkapitaal ter bewerkstelling van een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau voor de individuele gebruiker.

Ontwikkelingen 2022

Brabant Water NV is enerzijds een bedrijf zoals alle andere, waarbij efficiëntie, effectiviteit, klantgerichtheid en innovatie belangrijke pijlers zijn onder de bedrijfsvoering. Anderzijds onderscheidt het bedrijf zich doordat deze bedrijfsvoering niet gericht is op winst(maximalisatie), maar op de borging van de kwaliteit en continuïteit van de

(drink)watervoorziening voor de inwoners en het bedrijfsleven in onze provincie. Voor de huidige én toekomstige generaties.

Deze doelstelling is op zich weer op tal van manieren te bereiken. Brabant Water kiest hierbij voor een maatschappelijke positionering, waarbij naast de 'P' van Profit ook voldoende aandacht is voor de overige twee 'P's' van de Telos-driehoek: Planet en People. Zij ziet hierbij de stakeholders in (met name) Noord-Brabant in toenemende mate als strategische partners om haar (en hun) doelstellingen te realiseren. Zodat het borgen van een optimale waterlevering gepaard kan gaan met maatschappelijke waardetoevoeging en publiek vertrouwen.

Financieel belang

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Vershil
Brabant Water N.V.			
Waarde deelneming (balans)	93.000	93.000	0
Dividend (exploitatie)	0	0	0

Het aandelenkapitaal van de gemeente Geertruidenberg bedraagt 30.182 aandelen (totaal aantal aandelen 2.779.595).

BNG Bank

Doel

De BNG Bank, onze huisbankier, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG Bank is een betrouwbare en eigentijdse bank en expert in het financieren van publieke voorzieningen. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank belangrijk voor de publieke taak.

Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het beperkte werkkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening zeer beperkt is. De bank heeft daarmee een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen. Dit leidt uiteindelijk tot lagere kosten voor de burger voor tal van voorzieningen.

Ontwikkelingen 2022

De dividenduitkering van de BNG Bank in het boekjaar 2021 betreft de winstuitkering over 2020 die in 2021 is verantwoord.

De uitbetaling is € 242.000. Op basis van de economische ontwikkelingen en verwachtingen heeft de BNG Bank aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders voorgesteld het dividend te bepalen op 50% van de nettowinst (was 25%; raming € 250.000). Het renteresultaat en het resultaat financiële transacties zullen in de nabije toekomst gevoelig blijven voor de politieke, economische en monetaire ontwikkelingen. De BNG probeert voor 2022 ondanks deze aanhoudende onzekerheden het reguliere dividend uit te betalen. Voor 2022 en verder is daarom € 300.000 opgenomen.

Financieel belang

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Vershil
BNG Bank			
Waarde deelneming (balans)	303.000	303.000	0
Dividend (exploitatie)	242.000	300.000	58.000

Het aandelenkapitaal van onze gemeente bedraagt 133.653 aandelen (totaal aantal aandelen 55.690.720).

Paragraaf F - Verbonden Partijen

Deelname in Inkoopbureau West-Brabant (SIW)

Doel

Het Inkoopbureau West-Brabant heeft als doel het bieden (tegen lage kosten) van de beste toegevoegde waarde in inkoopoplossingen voor deelnemende gemeenten, door het ontwikkelen en implementeren van 'Best in Class' inkoopbeleid, processen, methodieken, systemen en training.

De SIW draagt bij aan een continue verbetering van het inkoop- en aanbestedingsbeleid, van de implementatie van dit beleid in de praktijk binnen de aan de SIW deelnemende gemeenten en aan borging van inkoop binnen het werkproces. De dienstverlening vanuit de Stichting Inkoopbureau West-Brabant is gericht op de professionalisering van het inkoop en aanbestedingsbeleid van elke deelnemende gemeente. De kernactiviteiten zijn:

- het begeleiden en uitvoeren van zowel individuele als gezamenlijke inkoop- en aanbestedingstrajecten;
- het opstellen van inkoopplannen;
- het uitvoeren van inkoopscans en -evaluaties;
- het mede helpen opstellen van het inkoop- en aanbestedingsbeleid;
- het fungeren als vraagbaak/helpdesk op het gebied van inkoop en aanbesteding binnen een gemeente.

Ontwikkelingen 2022

De gemeente Geertruidenberg neemt jaarlijks 176 dagdelen ondersteuning af van het Inkoopbureau. Deze ondersteuning wordt in 2022 ingezet voor aanbestedingstrajecten. Het betreft hier tevens een aantal regionaal opgezette aanbestedingstrajecten. Zoveel mogelijk wordt getracht lokale aanbieders te betrekken bij deze aanbestedingstrajecten. De inhuur van het Inkoopbureau bij grotere projecten wordt gedekt uit de middelen die voor deze projecten beschikbaar zijn.

Financieel belang

Programma	Begroting 2021	Begroting 2022	Vershil
Inkoopbureau West Brabant	62.000	63.240	1.240
- Waarde deelneming (balans)	nvt	nvt	nvt
- Kosten (exploitatie)			

Paragraaf G - Grondbeleid

In deze paragraaf lichten wij het grondbeleid van de Gemeente Geertruidenberg toe. We belichten in elk geval de volgende punten:

- Onze visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Algemeen

In de Nota grondbeleid omschrijven we doelstellingen en wijze waarop we deze doelstellingen realiseren. Onder grondbeleid verstaan we de ruimtelijke visie en de hieruit voortvloeiende positie die de gemeente in wil nemen (actief, passief) voor de realisatie van de plannen voor woningbouw, bedrijventerreinen en overige doeleinden.

Wet Ruimtelijke Ordening (WRO)/ Grondexploitatiewet

De gemeente is bij ruimtelijke besluiten, die voorzien in nieuwbouw of belangrijke en omvangrijke verbouwplannen met functiewijziging, verplicht om over te gaan tot kostenverhaal. Dit is vastgelegd in artikel 6.2.1 van het Besluit ruimtelijke ordening. Als de kosten niet op een andere wijze verzekerd zijn (kostenverhaal via overeenkomst of doorberekening in de gronduitgifte) heeft dit tot gevolg dat de gemeente verplicht is een exploitatieplan op te stellen. Dit exploitatieplan biedt de grondslag voor publiekelijk kostenverhaal en moet gelijktijdig met het bestemmingsplan worden vastgesteld.

Er zijn echter een aantal wettelijke uitzonderingen op de verplichting tot het opstellen van een exploitatieplan, zoals het totaal te verhalen bedrag minder dan € 10.000 bedraagt, of er geen verhaalbare kosten zijn, zoals bedoeld in artikel 6.2.4 onderdelen b tot en met f van het Bro.

De verhaalbare kosten, bedoeld in 6.2.4 onderdelen b tot en met f, uitsluitend de aansluiting van een bouwperceel op de openbare ruimte of de aansluiting op nutsvoorzieningen betreffen.

De invoering van de Omgevingswet op 1 juli 2022 zal ingrijpende gevolgen hebben voor de grondexploitatiewet. De opgenomen verplichting voor het opstellen van een exploitatieplan vervalt dan. Hiervoor komt in de plaats komen exploitatieregels en exploitatievoorschriften. Die kunnen worden ingezet ter verzekering van het kostenverhaal in verband met de grondexploitatie in daartoe aangewezen gebieden, maar ook voor toerekening van kosten voor bovenwijkse voorzieningen. De exploitatieregels worden geïntegreerd in het omgevingsplan (bestemmingsplan) en de exploitatievoorschriften in

de omgevingsvergunning (bouwvergunning). Een andere wijziging zie op het faciliteren van de uitnodigingsplanologie en het bieden van meer flexibiliteit.

In tegenstelling tot de grondexploitatiewet wordt het onder de Omgevingswet mogelijk de verplichting tot het vaststellen van exploitatieregels door te schuiven tot het vaststellen van het (deel) omgevingsplan of het moment van aanvraag van een omgevingsvergunning.

Uitgangspunten

Meerdere gemeentelijke woningbouwlocaties binnen de gemeentelijke grenzen (Wim Boonsstraat, Peuzelaar) in 2022 afgerond en de plannen voor de Oude Haven, Rivierkade en Achter de Hoeven staan voor de komende jaren (2021-2028) gepland.

Bij het ontwikkelen van locaties hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- De gemeente beperkt haar risico's zoveel mogelijk.
- In geval van passief grondbeleid is de gemeente bepalend op de volgende punten:
- toetsing aan de door gemeente vastgestelde woonvisie;
- aantal uit te geven bouw kavels;
- stedenbouwkundige randvoorwaarden en beeldkwaliteit;
- infrastructuur;
- prijspeil;
- bovenwijkse voorzieningen;
- duurzaam bouwen, waarbij de nadruk op energie-neutraal ligt.

Wij zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke plannen voorstander van actief grondbeleid. Aan de ene kant kan de gemeente hiermee optimaal haar doelstellingen bereiken, zonder gehinderd te worden door belangen van derden. Aan de andere kant kunnen we de doorrekening van het kostenverhaal in de grondexploitatie volledig benutten. De insteek voor een actief grondbeleid blijft ook voor de komende jaren van toepassing. Recente voorbeelden hiervan zijn de planontwikkeling aan de W. Boonsstraat in Raamsdonk de Brahmsstraat te Raamsdonksveer en de Cpo ontwikkeling aan de Peuzelaar te Geertruidenberg.

Overige ontwikkelingen

Een nieuwe gemeentelijke grondexploitatie waar vanaf 2020 aan gewerkt wordt betreft het project Donge-oevers dat uit een drietal deelgebieden bestaat, te weten Oude Haven (Jeroen Bosch/Pieter Breughel/Haven), Rivierkade (voormalige Ashland Südchemie terrein, de watersportverenigingen en gemeentewerf) en Achter de Hoeve. In 2022 wordt tevens voorzien in de bouw van een nieuwe sporthal in combinatie met de ontwikkeling van nieuwbouw voor een basisschool op de vrij gekomen locatie van de oude sporthal Parkzicht.

Stand van zaken

Woningbouw

Jaarlijks beoordelen wij bouwlocaties op verwachtingswaarde en haalbaarheid. In 2022 zijn onderstaande woningbouwplannen in uitvoering of uitgevoerd. In het overzicht staat binnen welke termijn dat de plannen uitgevoerd worden.

Kern	Project	Aantal woningen	looptijd tot en met
Geertruidenberg	Peuzelaer	17	2022
Raamsdonksveer	Brahmsstraat	6	2021
	Oude haven	onbekend	2022
	Theresiastraat (Prisma)	onbekend	2024
	Beethovenlaan	9	2022
	Omschoorweg (Tiny houses)	20	2021
	Grote Kerkstraat	11	2022
	Dok 12	50	2023
	Achter de Hoeven	onbekend	2026
Raamsdonk	Burgmeester Moonshof	3	2022
	Wim Boonsstraat	9	2021
	Raadshuisstraat	2	2022

Bedrijventerreinen

De voorhanden zijnde locatie aan de Rivierkade maakt onderdeel uit van het plangebied Donge-oevers en zal ontwikkeld worden overeenkomstig de hiervoor opgestelde uitgangspunten waarbij met ruimte wordt geboden voor de ontwikkeling van watergebonden bedrijven.

Gezien de voorgenomen invulling van de aan Rivierkade gelegen industriegronden blijft de gemeente, passend binnen een regionaal afsprakenkader, op zoek naar nieuwe uitbreidingsmogelijkheden van bestaande locaties om voldoende vestigingsmogelijkheden voor de toekomst te creëren voor het bedrijfsleven. Met name op het industrieterrein Dombosch dient door herschikking van eigendommen ruimte voor het vestigen van nieuwe bedrijven gecreëerd worden. Daar de gronden niet in eigendom zijn bij de gemeente zal dit in samenwerking en overleg met de op het industrieterrein aanwezige bedrijven plaatsvinden.

Ook de eventuele aanleg van een nieuw bedrijventerrein dient in nauwe samenwerking met de provincie en het Regionaal Ruimtelijke Overleg (RRO) plaats te vinden. Het beoogde ruimtebeslag dient zich te verhouden tot de gemaakte afspraken in het RRO en tot de beschikbare harde plancapaciteit voor bedrijventerreinen. In dit kader is het goed te weten dat het terrein aan de Heulweg door de provincie is aangemerkt als bestaand stedelijk gebied en een plancapaciteit heeft van 5 hectare.

Prioriteiten 2022

In 2022 hebben de volgende zaken de aandacht: Het woonrijp maken van het plangebied Peuzelaer. Naar verwachting zal de woningbouw in het plan Peuzelaer in de tweede helft van 2022 voltooid zijn, waarna het plan voor het resterende gedeelte woonrijp gemaakt wordt.

De verdere ontwikkeling van het programma Dongeoevers, dat oorspronkelijk uit zeven deelgebieden bestond, waarvan nog een drietal ontwikkelingen op de planning staan te weten: deelgebied de Oude Haven waar een combinatie van wonen en invulling van openbare ruimte de aandacht heeft. Aanbesteding van de aanpassing van de openbare ruimte heeft in 2021 plaatsgevonden en zal in 2022 worden uitgevoerd. Deelgebied Rivierkade waar een meer bedrijfsmatige invulling (water gerelateerd) wordt gegeven zal naar verwachting ook in 2022 zijn beslag krijgen. Achter de Hoeve waar een woningbouw ontwikkeling is gepland staat voor 2024 op de planning. Bij de ontwikkeling van deze locatie wordt een combinatie van groen en wonen voorgestaan.

Voor het plangebied aan de Omschoorweg wordt in overleg met Thuisvester een plan uitgewerkt voor de realisatie van een 20 of meer Tiny Houses ten behoeve van onder meer de doelgroep 'spoedzoekers'.

Aan de Beethovenlaan vindt een particulier initiatief plaats voor de ontwikkeling van een negental woningen. Oplevering wordt in 2022 verwacht. Andere particulieren initiatie-

Paragraaf G - Grondbeleid

ven die lopende zijn betreffen de ontwikkeling van Dok 12, waarbij de bestaande jachthaven her ontwikkelt wordt en ruimte zal bieden voor een vijftig tal woningen in combinatie watersport. Voorts vinden gesprekken plaats voor de ontwikkeling van een hotelfunctie (150 bedden) nabij de watertoren. Tot slot zijn er nog plannen te verwachten voor de ontwikkeling van de huidige locatie van het Hoge Veer en de prisma locatie aan de Theresiastraat.

Financiële positie en verwachte resultaten

Voor het opvangen van eventuele tegenvallers binnen de grondexploitatie hebben we de algemene reserve grondexploitatie beschikbaar. In de paragraaf weerstandsvermogen zoomen we in op de mogelijke risico's van bij de grondexploitaties betrokken woningbouwprojecten.

Algemene reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitatie is bestemd om risico's binnen de grondexploitatie op te vangen. Het vastgestelde weerstandsvermogen dat in deze reserve aanwezig dient te zijn bedraagt € 500.000. Resultaten van de (toekomstig af te sluiten) grondexploitaties voegen we toe of onttrekken wij aan de algemene reserve.

Grondexploitaties

Projecten

In 2022 wordt de grondexploitatie voor de Peuzelaer afgerond. In 2020 is gestart met het bouwrijp maken. In 2021 zijn de bouwkavels aan de Cpo geleverd en in de tweede helft van 2022 wordt het plan verder woonrijp gemaakt en opgeleverd. De planontwikkeling van het programma Dongeoevers, die uit vier deelgebieden bestaat wordt eind 2020 gestart en zal de komende jaren de aandacht vragen.

Vennootschapsbelasting-strategische voorraden

Met ingang van 2016 is de gemeente verplicht aangifte te doen voor de vennootschapsbelasting voor die werkzaamheden waarvan gesteld kan worden dat ze als ondernemer worden uitgevoerd. De per 1 januari 2016 nog niet in exploitatie genomen grondexploitaties zijn destijds overgeheveld naar de balanspost strategische voorraad. Pas op het moment dat deze gronden daadwerkelijk in exploitatie worden genomen (door de raad vastgestelde planontwikkeling), worden zij weer in de grondexploitatie betrokken. Zoals bij de actualisatie van de grondexploitaties gemeld, hebben wij geopteerd voor de Vpb plicht omdat de eerste jaren 2106/2018 nog verliezen werden verwacht (Donge Burgh en Wim Boonsstraat) die verrekend mogen worden met toekomstige winsten (Brahmsstraat en Wim Boonsstraat jaren 2019 t/m 2021).

Winst- en verliesneming

Een eventueel batig saldo van de grondexploitatie voegen wij bij afsluiting aan algemene reserve toe. Bij voorzienbare tekorten wordt ten laste van de reserve grondexploitatie

een voorziening getroffen. In principe wordt de gehele winst van een grondexploitatie genomen bij afsluiting van de grondexploitatie, tenzij het mogelijk is om op verantwoorde wijze al vooruitlopend op de afsluiting een deel van de winst te nemen.

Er moet dan wel sprake zijn van gerealiseerde winsten in de grondexploitatie én dat die uit oogpunt van verantwoorde bedrijfsvoering (rekening houdend met nog te realiseren kosten en opbrengsten) ook kunnen worden genomen. Er dient sprake te zijn van feitelijk gerealiseerde winst, zonder dat toekomstige ontwikkelingen (voor zover in te schatten) deze winst nog teniet kunnen doen. Dit om te voorkomen dat de gemeente middelen besteedt, die achteraf niet besteed hadden kunnen worden, waardoor in de toekomst financiële problemen kunnen ontstaan. Ook hier gaat het feitelijk om risicobeheersing.

Ons uitgangspunt is winst nemen volgens de percentage of completion methode.

Voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds, naar rato van de voortgang van de grondexploitatie, winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat.

Dit is mogelijk wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen, die aan het project zijn verbonden, naar de gemeente zullen toevloeien. Als aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

- Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
- De grond (of een deel van de percelen) moet zijn verkocht.
- De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).
- Volgens het realisatiebeginsel dient in die gevallen (cf. BBV) de winst ook te worden genomen.

Als de gerealiseerde opbrengsten de gerealiseerde en geraamde kosten overtreffen kan er tussentijds winst genomen worden. De tussentijdse winst is het verschil tussen de gerealiseerde opbrengsten en de gerealiseerde en geraamde kosten. Deze situatie kan zich voordoen bij locaties met een relatief grote winstgevendheid. In 2019 hebben wij tussentijds winst genomen in de grondexploitaties Brahmsstraat en Wim Boonsstraat. Winstneming in de Brahmsstraat vindt plaats omdat alle percelen binnen het plangebied zijn verkocht en het grootste gedeelte van de uitgaven hebben plaatsgevonden.

De winstneming in de Wim Boonsstraat is gebaseerd op het aantal verkochte percelen in relatie tot de nog te verwachten kosten.

Peuzelaer

Aan het Schuttersveld in Geertruidenberg ligt het terrein van de voormalige basisschool de Peuzelaer. In mei 2017 heeft de gemeenteraad de startnotitie voor de herontwik-

Paragraaf G - Grondbeleid

kelling van deze locatie vastgesteld. De beoogde ontwikkeling bestaat uit 12 tot 24 woningen. Om woningbouw op deze locatie mogelijk te maken was een herziening van het bestemmingsplan noodzakelijk.

Het bestemmingsplan is in 2020 vastgesteld en onherroepelijk geworden, waarna met de bouwrijpmaak werkzaamheden (sloop van de voormalige basisschool) is begonnen. Middels een Rib hebben wij de gemeenteraad reeds op de hoogte gesteld dat met name extra kosten worden gemaakt met betrekking tot de asbestsanering, welke in eerste instantie berekend was op een bedrag van € 5.000. Nader onderzoek bracht aan het licht dat de gebuikte kit bij de bouw van de school ook asbesthoudende deeltje bevatte. Gevolg hiervan is dat deze kit in containment moet worden verwijderd. Hiermee was een bedrag van € 50.000 gemoeid. Voorts bleek de ondergrond voor het aanleggen van het riool niet over voldoende draagkracht te beschikken, waardoor het tracé voorzien moest worden van een nieuw zandbed en de uitkomende grond moet worden afgevoerd. Wij verwachten dat als gevolg van deze tegenvallers het in eerste instantie berekende positieve resultaat niet behaald zal worden en mogelijk een voorziening moet worden getroffen. Bij het negatieve resultaat moet een nuance worden aangebracht omdat dit negatieve resultaat mede beïnvloed wordt door de inbrengwaarde (economische waarde in het verkeer) van de grond in het plangebied. Met de invoering van de Vbp wordt namelijk aan de in te brengen gronden een economische waarde toegekend, waar voorheen de boekwaarde leidend was. De inbrengwaarde komt onder aftrek van de boekwaarde als grondopbrengst ten gunste van de algemene dienst (lopende begroting).

Dongeoevers

In april 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met de herziene uitgangspunten voor de herontwikkeling van de volgende locaties: Oude Haven, Timmersteekade, Rivierkade en Achter de Hoeven. Met de ontwikkeling van deze deelgebieden wordt beoogd invulling te geven aan zowel het toeristisch-recreatieve verblijfsklimaat als de realisatie van een aantrekkelijk leef- en werkklimaat in de gemeente Geertruidenberg.

De locatie rivierkade wordt met name benut voor watergebonden (bedrijfsmatige) activiteiten en om bedrijven de mogelijkheid te bieden de door hen gewenste uitbreiding vorm te geven. De locatie Achter de Hoeven wordt ingezet voor woningbouw doeleinden, waarbij rekening gehouden wordt met aanwezige natuur en biodiversiteit. De locatie Oude Haven wordt ook ingezet voor woningbouw al wordt hier de relatie met de voormalige haven op speelse wijze in het plangebied verwerkt.

Voor de ontwikkeling is een exploitatieopzet gemaakt welke uit drie deexploitaties bestaat. Gestart wordt met De Oude Haven en het project wordt afgesloten met de ontwikkeling van Achter de Hoeven. Naast deze deel-

gebieden heeft de gemeenteraad besloten dat er een extra locatie wordt toegevoegd aan het programma met als doel nieuwe natuur te ontwikkelen.

In zijn algemeenheid kan nog worden opgemerkt dat bij de nieuw op te stellen grondexploitaties de inbrengwaarde van (eigen) grond een andere rol gaat spelen. Daarvoorheen de boekwaarde van de grond als inbrengwaarde werd opgenomen, wordt bij de nieuw vast te stellen grondexploitaties een economische waarde aan de grond toegekend, die als inbrengwaarde wordt opgenomen. Deze inbrengwaarde komt onder aftrek van de boekwaarde van eventueel aanwezige boekwaarde als incidentele baat ten gunste van de lopende begroting (jaar van inbreng in de grondexploitatie).

Beschikbare instrumenten om eventuele tegenvallers in de ontwikkeling op te vangen zijn;

- Het optimaliseren van het ruimtegebruik. Bij het opstellen van de exploitatieopzet gaan we uit van een klein uitgeefbaar gebied, waarbij in vergelijkbare situaties 60% de standaard is. Uitbreiding van het uitgeefbaar gebied leidt tot lagere kosten en hogere opbrengsten.
- Aanpassing van het bouwprogramma.

Voor het opstellen van de exploitatieopzet zijn we uit gegaan van het opgestelde bouw- en woonrijp bestek. Op basis hiervan berekenden wij de oppervlakten van de voorgestane invulling (groen, water, wegen etc.). Deze oppervlaktes koppelen we aan kengetallen voor de ontwikkeling van de voorgestane functies. De kengetallen bevatten een redelijke marge ten opzichte van de verwachte kosten. De opgenomen kengetallen worden jaarlijks bij de actualisatie aangepast op basis van de plaatsgevonden aanbestedingen of nieuwe inzichten.

Grondexploitaties niet in exploitatie

Het volgende complex nemen we nog niet in exploitatie (nog geen planontwikkeling voor vastgesteld). Dit complex overgeheveld naar de balanspost strategische grondvoorraad en is een direct uitvloeisel van de aanpassingen in het BBV naar aanleiding van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht.

Heulweg

De gronden aan de Heulweg kocht de gemeente uit strategische overwegingen aan.

De provincie Noord-Brabant merkte de gronden aan de Heulweg aan als bestaand stedelijk gebied, waardoor transformatie van het gebied onder voorwaarde naar industriële doeleinden tot de mogelijkheden behoort. Ook de inzet voor de realisatie van zogenaamde zonnevelden behoort tot de mogelijkheden;

Paragraaf H - Duurzaamheid

Duurzaamheid 2022

Het jaar 2022 staat in het teken van uitvoering. De Regionale Energiestrategie, de Transitievisie Warmte en het Duurzaamheidsprogramma zijn alle drie vastgesteld en moeten de komende jaren worden uitgevoerd. Het Duurzaamheidsprogramma loopt tot en met 2022, dat zal dan ook moeten worden geactualiseerd.

De focus van de uitvoering van de Regionale Energiestrategie zal de komende jaren vooral liggen op het besparen van energie en het verduurzamen van het Amerwarmtenet. Voor de grootschalige energieopwekking starten we met de voorbereidingen. Vanwege de schaarste op het elektriciteitsnet kunnen we deze op dit moment nog niet direct aansluiten. De RES loopt echter tot en met 2030, we verwachten dat ruim voor die tijd het elektriciteitsnet is verzaamd. Eén van die voorbereidingen zal zitten in het opzetten van een regionaal energiefonds. Via dit fonds worden energieprojecten vanuit de samenleving (financieel) ondersteund. De hoogte van de inleg in dit fonds is afhankelijk van hoeveel projecten er per gemeente meedoen. We stelden in de kadernota voor om dit te betalen uit de beschikbare duurzaamheidsmiddelen en een eventueel restant van duurzaamheidsmiddelen uit 2021 over te hevelen naar 2022.

Binnen de warmtetransitie gaan we in 2022 aan de slag met verdiepende onderzoeken. In de Transitievisie Warmte zijn hiervoor de eerste verkenningen aangewezen. We onderzoeken de financiële en technische haalbaarheid van de warmteplannen voor deze buurten, evenals het draagvlak. De uitkomsten van deze verdiepende onderzoeken gaan de basis vormen voor de latere Wijk Uitvoeringsplannen (WUPs). In zo'n WUP gaan we bijvoorbeeld concreet voor een buurt of wijk in op hoe we van het aardgas afgaan en in welk tempo. De planning is dat we de eerste WUP in 2023 aanbieden aan de raad. Participatie en communicatie staan hierbij hoog in het vaandel, evenals een betaalbare en haalbare visie. Dit zal mede afhankelijk zijn van de bijdrage vanuit het rijk.

Vervolgens blijven we in het kader van het duurzaamheidsprogramma volop aan de slag met energiebesparing en

individuele opwek; we organiseren in het eerste kwartaal van 2022 weer een collectieve inkoop zonnepanelen, delen cadeaubonnen uit voor kleine energiebesparende maatregelen, houden buurtacties energiezuinig wonen, leiden energiecoaches op en houden een collectieve inkoopactie voor hybride warmtepompen. Hiermee kunnen inwoners als tussenstap naar aardgasvrij, direct tot wel 70% van hun aardgasgebruik terugdringen. Het merendeel van deze acties betalen we uit de nieuw verkregen RREW-subsidie die we hebben aangevraagd en gekregen van het Rijk. Deze kosten zijn dus voor aankomend jaar gedekt. De RREW subsidie is dit keer ook beschikbaar voor huurders en voor minima, naast alleen voor huizenbezitters. In dat kader gaan we daarom aan de slag met het opleiden van energiecoaches die inwoners kunnen helpen met energiebesparingsadvies aan huis, houden we webinars met energiebesparingstips en worden de cadeaubonnen à 60 euro per stuk ook speciaal voor huurders beschikbaar. Voor het bereiken van minima zoeken we de samenwerking op met de voedselbank. Samen met hen delen we 100 cadeaubonnen uit. Deze bonnen kunnen worden ingezet voor o.a. de aanschaf van energiebesparende lampen. Dat bespaart per jaar toch al snel tientallen euro's, een mooie meevaller én goed voor het klimaat.

Het duurzaamheidsprogramma heeft in 2021 een boost gekregen. Zo hebben we de doelstellingen voor de aantallen zonnepanelen op daken allemaal gehaald, is het budget voor duurzaamheidsleningen verdubbeld vanwege het grote succes hiervan, zijn de transitievisie warmte en de regionale energiestrategie opgesteld en hebben we een subsidie voor groene daken en regenwaterafkoppeling opgezet. Daarnaast hebben we nog tal van andere, kleinere projecten en activiteiten gehouden om de bewustwording onder inwoners te vergroten en hen te stimuleren. Denk daarbij bijvoorbeeld aan collectieve inkoopacties voor zonnepanelen en informatiesessies rondom de warmtetransitie. Het huidige duurzaamheidsprogramma heeft een doorlooptijd tot en met 2022. Deze zal tegen het einde van 2022 moeten worden geactualiseerd. Hieronder laten we door middel van een aantal indicatoren zien hoe we er op dit moment voorstaan.

Indicator	Doelstelling	Cijfers vorige meting	Cijfers huidige meting
Zonne-energie op woningen *1	11.000 panelen in 2022	6.613 panelen (2018)	14.175 panelen (2020)
Zonne-energie op bedrijven *1	9.000 panelen in 2022	4.283 panelen (2018)	31.086 panelen (2020)
CO2 besparing per jaar – gebouwde omgeving *2	CO ₂ -neutraal in 2050	156.000 kg/jaar (2018)	408.000 kg/jaar (2021)
Percentage hernieuwbare energie *3	21% in 2022*	3,7%* (2018)	4,3%* (2019)
Energiebesparing gebouwde omgeving *3	5% in 2022	0% (2018)	7,9% (2019)
Aantal (semi)publieke oplaadpunten voertuigen *4	Dekkende oplaadinfrastructuur in 2050	55 (juli 2019)	109 (juli 2021)
Percentage elektrische auto's *5	Volledig duurzame mobiliteit in 2050	1,1% (2018)	1,9% (2020)

1 Bron: Zonnepanelenmonitor Urgis (2020)

2 Bron: Dashboard Regionaal Energieloket (2021)

3 Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat (2019)

4 Bron: Ecomovement RVO/RDW (2021)

5 Bron: CBS Statline (2020)

Overzicht Programma, taakvelden, meerjarig

Bedragen in € afgerond in 1.000												
Pr.	Taakveld	Taakveld omschrijving	Geraamde lasten					Geraamde baten				
			Lasten	Meerjaren	Baten	Meerjaren	Baten	Meerjaren				
			Begroting na wijzig. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting na wijzig. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
P1	0.10	Mutaties reserves	9	-52	-50	-30	-30	715	166	93	93	93
P1	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	746	152	102	102	102	1.315	353	253	253	253
P1	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.897	1.603	1.603	1.602	1.600	18	18	18	18	18
P1	1.2	Openbare orde en veiligheid	694	520	520	520	517	60	19	19	19	19
P1	2.1	Verkeer en vervoer	3.039	3.164	4.346	4.376	4.426	439	317	1.762	1.765	1.765
P1	2.2	Parkeren	10	10	10	10	10	9	9	9	9	9
P1	2.4	Economische havens en waterwegen	224	292	352	351	351	39	49	49	49	49
P1	5.5	Cultureel erfgoed	26	20	20	20	20	0	0	0	0	0
P1	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.576	1.684	1.672	1.672	1.672	14	14	14	14	14
P1	7.2	Riolering	1.836	1.789	1.823	1.855	1.885	2.387	2.332	2.351	2.398	2.434
P1	7.3	Afval	2.606	2.378	2.382	2.371	2.535	3.168	2.895	2.910	2.897	3.060
P1	7.4	Milieubeheer	1.371	974	972	952	917	171	5	5	5	5
P1	8.1	Ruimtelijke ordening	768	586	536	536	536	80	1	1	1	1
P1	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.008	2.810	989	813	823	5.171	2.782	949	759	759
P1	8.3	Wonen en bouwen	871	771	691	691	706	411	475	475	475	475
Programma 1 Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid			20.681	16.701	15.968	15.841	16.070	13.997	9.435	8.908	8.755	8.954
P2	0.5	Treasury	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0
P2	2.3	Recreatieve havens	8	8	8	8	8	17	17	17	17	17
P2	3.1	Economische ontwikkeling	225	192	197	192	197	3	3	3	3	3
P2	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	23	37	37	37	37	12	12	12	12	12
P2	3.4	Economische promotie	179	185	185	185	185	0	0	0	0	0
P2	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	206	165	165	165	165	48	0	0	0	0
P2	5.6	Media	13	13	13	13	13	0	0	0	0	0
P2	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	123	83	83	83	83	14	0	0	0	0
P2	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	12	12	12	12	12	0	0	0	0	0
Programma 2 Economie, Recreatie en Toerisme			790	696	701	696	701	94	32	32	32	32
P3	0.10	Mutaties reserves	35	35	35	35	35	56	0	0	0	0
P3	5.1	Sportbeleid en activering	522	385	378	371	371	100	60	60	60	60
P3	5.2	Sportaccommodaties	1.169	1.362	1.358	1.445	1.426	134	131	131	131	131
Programma 3 Sportvoorzieningen			1.726	1.782	1.771	1.851	1.832	290	191	191	191	191

Overzicht Programma, taakvelden, meerjarig

Bedragen in € afgerond in 1.000												
Pr.	Taakveld	Taakveld omschrijving	Geraamde lasten				Geraamde baten				Meerjaren	
			Lasten	Begroting na wijzig. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting na wijzig. 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
P4	0.10	Mutaties reserves	120	180	240	300	360	0	0	134	229	343
P4	4.1	Openbaar basis-onderwijs	66	36	36	36	36	0	0	0	0	0
P4	4.2	Onderwijshuisvesting	1.084	1.055	1.162	1.230	1.346	51	60	60	60	60
P4	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	934	1.229	1.229	1.229	1.229	421	482	482	482	482
Programma 4 Onderwijs			2.204	2.500	2.667	2.795	2.971	472	542	676	771	885
P5	0.10	Mutaties reserves	500	0	0	0	0	53	13	13	13	13
P5	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.174	2.140	2.063	2.025	2.025	10	10	10	10	10
P5	6.2	Wijkteams	1.415	1.661	1.653	1.572	1.572	0	0	0	0	0
P5	6.3	Inkomensregelingen	7.330	5.913	5.913	5.913	5.913	6.359	5.372	5.372	5.372	5.372
P5	6.4	Begeleide participatie	2.142	2.188	2.119	2.077	1.989	0	0	0	0	0
P5	6.5	Arbeidsparticipatie	750	639	634	634	634	0	0	0	0	0
P5	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.487	1.407	1.405	1.404	1.404	6	6	6	6	6
P5	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.603	4.692	4.692	4.692	4.692	98	98	98	98	98
P5	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	3.766	3.853	3.602	3.519	3.500	0	0	0	0	0
P5	6.81	Geëscaleerde zorg 18+	23	19	19	19	19	4	0	0	0	0
P5	6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.190	1.213	1.213	1.213	1.213	0	0	0	0	0
P5	7.1	Volksgesondheid	823	870	870	870	870	0	0	0	0	0
P5	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	132	77	77	77	75	48	48	48	48	48
Programma 5 Mens, Zorg en Inkomen			26.335	24.672	24.260	24.015	23.906	6.578	5.547	5.547	5.547	5.547
P6	0.10	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	538	0	0	0	0
P6	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	357	273	273	272	272	28	42	42	42	42
P6	5.4	Musea	36	25	25	25	25	10	10	10	10	10
P6	5.5	Cultureel erfgoed	242	190	190	189	189	14	26	26	26	26
P6	5.6	Media	599	584	584	584	584	0	0	0	0	0
P6	8.3	Wonen en bouwen	356	193	189	188	188	152	110	110	110	110
Programma 6 Gem. geb., Mon., Kunst en Cultuur			1.590	1.265	1.261	1.258	1.258	742	188	188	188	188
P7	0.10	Mutaties reserves	1.280	1.297	1.268	1.255	1.259	0	0	0	0	0
P7	0.2	Burgerzaken	594	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P7	0.61	OZB woningen	758	538	538	538	538	226	178	178	178	178
P7	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	430	403	403	403	403	0	0	0	0	0
P7	8.3	Wonen en bouwen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma 7 Dienstverlening en bedrijfsvoering			168	63	63	63	63	0	0	0	0	0
P8	0.10	Mutaties reserves	175	1.100	705	725	870	1.914	307	220	112	112
P8	0.5	Treasury	78	-32	-96	-144	-169	263	321	321	321	321
P8	0.61	OZB woningen	106	104	104	104	104	2.927	3.008	3.045	3.082	3.119
P8	0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	3.799	3.900	3.945	3.988	4.032
P8	0.64	Belastingen overig	17	21	21	21	21	-292	104	104	104	104
P8	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	33.756	35.627	34.374	34.104	34.087
P8	0.8	Overige baten en lasten	139	-159	-68	-79	-56	67	26	26	26	26
P8	3.4	Economische promotie	0	0	0	0	0	25	38	38	68	110
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen			515	1.034	666	627	770	42.459	43.331	42.073	41.805	41.911

Overzicht Programma, taakvelden, meerjarig

Bedragen in € afgerond in 1.000												
Pr.	Taak- veld	Taakveld omschrijving	Lasten	Geraamde lasten				Baten	Geraamde baten			
			Begroting. na wijzig. 2021	Begroting 2022	Meerjaren		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting. na wijzig. 2021	Begroting 2022	Meerjaren
P9	0.4	Overhead	7.194	8.552	8.288	8.173	8.148	31	81	71	71	71
		Overhead	7.194	8.552	8.288	8.173	8.148	31	81	71	71	71
		Totaal	64.265	59.503	57.854	57.515	57.919	64.889	59.525	57.864	57.538	57.957

Overzicht taakvelden lasten

Nr	Omschrijving	Lasten	Geraamde Lasten	Meerjaren (* Bedragen in 1.000 incl. afronding)			
Taakveld	Taakveld omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
0.1	Bestuur	1.655	1.280	1.297	1.268	1.255	1.259
0.10	Mutaties reserves	3.977	1.433	1.263	930	1.030	1.235
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	719	758	538	538	538	538
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	224	746	152	102	102	102
0.4	Overhead	6.367	7.194	8.552	8.288	8.173	8.148
0.5	Treasury	72	79	-31	-95	-143	-168
0.61	OZB woningen	587	536	507	507	507	507
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen overig	25	17	21	21	21	21
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	242	139	-159	-68	-79	-56
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.808	1.897	1.603	1.603	1.602	1.600
1.2	Openbare orde en veiligheid	650	694	520	520	520	517
2.1	Verkeer en vervoer	2.365	3.039	3.164	4.346	4.376	4.426
2.2	Parkeren	3	10	10	10	10	10
2.3	Recreatieve havens	17	8	8	8	8	8
2.4	Economische havens en waterwegen	136	224	292	352	351	351
3.1	Economische ontwikkeling	242	225	192	197	192	197
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	30	23	37	37	37	37
3.4	Economische promotie	169	179	185	185	185	185
4.1	Openbaar basisonderwijs	72	66	36	36	36	36
4.2	Onderwijshuisvesting	1.384	1.084	1.055	1.162	1.230	1.346
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.068	934	1.229	1.229	1.229	1.229
5.1	Sportbeleid en activering	396	522	385	378	371	371
5.2	Sportaccommodaties	787	1.169	1.362	1.358	1.445	1.426
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	524	563	437	437	437	437
5.4	Musea	30	36	25	25	25	25
5.5	Cultureel erfgoed	278	268	210	210	209	209
5.6	Media	599	613	597	597	597	597
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.616	1.699	1.767	1.755	1.755	1.755
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.918	2.186	2.152	2.075	2.037	2.037
6.2	Wijkteams	1.178	1.415	1.661	1.653	1.572	1.572
6.3	Inkomensregelingen	8.516	7.330	5.913	5.913	5.913	5.913
6.4	Begeleide participatie	2.359	2.142	2.188	2.119	2.077	1.989
6.5	Arbeidsparticipatie	792	750	639	634	634	634
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.475	1.487	1.407	1.405	1.404	1.404
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.281	4.603	4.692	4.692	4.692	4.692
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	3.535	3.766	3.853	3.602	3.519	3.500
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	35	23	19	19	19	19
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.279	1.190	1.213	1.213	1.213	1.213
7.1	Volksgesondheid	786	823	870	870	870	870
7.2	Riolering	2.062	1.836	1.789	1.823	1.855	1.885
7.3	Afval	2.510	2.606	2.378	2.382	2.371	2.535
7.4	Milieubeheer	787	1.371	974	972	952	917
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	90	132	77	77	77	75
8.1	Ruimtelijke ordening	992	768	586	536	536	536
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.703	5.008	2.810	989	813	823
8.3	Wonen en bouwen	1.391	1.394	1.026	942	942	956
	Totaal Saldo's	62.730	64.265	59.501	57.852	57.515	57.918

Overzicht taakvelden baten

Nr	Omschrijving	Baten	Geraamde Baten	Meerjaren			
Taakveld	Taakveld omschrijving	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
0.1	Bestuur	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	4.600	-3.276	-486	-460	-448	-561
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	221	-226	-178	-178	-178	-178
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	253	-1.315	-353	-253	-253	-253
0.4	Overhead	461	-31	-81	-71	-71	-71
0.5	Treasury	191	-263	-321	-321	-321	-321
0.61	OZB woningen	2.689	-2.927	-3.008	-3.045	-3.082	-3.119
0.62	OZB niet-woningen	3.333	-3.799	-3.900	-3.945	-3.988	-4.032
0.64	Belastingen overig	661	292	-104	-104	-104	-104
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	31.670	-33.756	-35.627	-34.374	-34.104	-34.087
0.8	Overige baten en lasten	65	-67	-26	-26	-26	-26
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2	-18	-18	-18	-18	-18
1.2	Openbare orde en veiligheid	64	-60	-19	-19	-19	-19
2.1	Verkeer en vervoer	626	-439	-317	-1.762	-1.765	-1.765
2.2	Parkeren	5	-9	-9	-9	-9	-9
2.3	Recreatieve havens	19	-17	-17	-17	-17	-17
2.4	Economische havens en waterwegen	31	-39	-49	-49	-49	-49
3.1	Economische ontwikkeling	2	-3	-3	-3	-3	-3
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	8	-12	-12	-12	-12	-12
3.4	Economische promotie	14	-25	-38	-38	-68	-110
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	51	-51	-60	-60	-60	-60
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	460	-421	-482	-482	-482	-482
5.1	Sportbeleid en activering	82	-100	-60	-60	-60	-60
5.2	Sportaccommodaties	116	-134	-131	-131	-131	-131
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	40	-76	-42	-42	-42	-42
5.4	Musea	10	-10	-10	-10	-10	-10
5.5	Cultureel erfgoed	53	-14	-26	-26	-26	-26
5.6	Media	0	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14	-28	-14	-14	-14	-14
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	235	-10	-10	-10	-10	-10
6.2	Wijkteams	2	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	7.432	-6.359	-5.372	-5.372	-5.372	-5.372
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	112	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7	-6	-6	-6	-6	-6
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	45	-98	-98	-98	-98	-98
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	124	0	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	-4	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
7.1	Volksgesondheid	0	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	2.554	-2.387	-2.332	-2.351	-2.398	-2.434
7.3	Afval	3.069	-3.168	-2.895	-2.910	-2.897	-3.060
7.4	Milieubeheer	125	-171	-5	-5	-5	-5
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	59	-48	-48	-48	-48	-48
8.1	Ruimtelijke ordening	436	-80	-1	-1	-1	-1
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	2.917	-5.171	-2.782	-949	-759	-759
8.3	Wonen en bouwen	662	-562	-585	-585	-585	-585
	Totaal Saldo's	63.520	-64.888	-59.525	-57.864	-57.539	-57.957

EMU saldo

	2021	2022	2023
	x € 1000,-	x € 1000,-	x € 1000,-
	volgens realisatie tot en met sept 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2022
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-84	23	11
2. Mutatie (im)materiele vaste activa	-8.442	4.996	6.052
3. Mutatie voorzieningen	-120	92	247
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1.860	970	949
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	0	0	0
Berekend EMU saldo	-10.506	-5.851	-6.743

Inleiding

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is een macro-economisch begrip en kan worden omschreven als het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de collectieve sector (Rijk, andere overheden en sociale fondsen). Naast alle 'gewone' inkomsten en uitgaven zitten hierbij ook inkomsten en uitgaven met een kapitaal karakter, zoals aan- en verkopen grond, investeringen en investeringsbijdragen.

In algemene termen kan een tekort bij gemeenten o.a. worden veroorzaakt door dat de investeringen de afschrijvingen overtreffen of dat de aankopen van grond de verkopen overtreffen.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

Op grond van het uitgangspunt dat het rijk en de medeoverheden gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het beheersen van de Europese normen ten aanzien van de overheidsfinanciën, is de Wet Hof in het leven geroepen. Deze wet regelt de bijdrage die decentrale overheden moeten leveren aan het bereiken en vasthouden van gezonde houdbare overheidsfinanciën. De Wet Hof moet er voor zorgen dat het Nederlandse begrotingstekort (EMU-saldo) beperkt wordt tot 3%.

EMU-saldo

De gemeenten hanteren voor begroting en jaarrekening het stelsel van lasten & baten. Binnen dat stelsel is de doelstelling dat de begroting meerjarig sluitend is. Het EMU-saldo is gebaseerd op het door het rijk gehanteerde kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen

over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

In onderstaande tabellen is de gemeentelijke begroting en meerjarenraming vertaald naar een begroting op kasbasis. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

Voor gemeenten zegt het EMU-saldo niet veel. De praktijk is dat de EMU-saldi van individuele gemeenten voor een deel tegen elkaar wegvallen. Als het CBS constateert dat het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden, kan aan gemeenten worden gevraagd de begroting en dan vooral het investeringsvolume in dat jaar bij te stellen.

EMU-referentiewaarde

In de meicirculaire 2018 is vermeld dat in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 gesproken is over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Het Rijk en de decentrale overheden hebben elkaar gevonden in een macro EMU-norm van 0,4 procent van het bbp per jaar voor de periode van 2019 tot en met 2022. Hiermee is een balans gezocht om invulling te geven aan de investeringsopgave in tal van maatschappelijke thema's en tegelijkertijd de gedeelde verantwoordelijkheid voor gezonde overheidsfinanciën. Jaarlijks zal tijdens het bestuurlijk overleg worden stil gestaan bij de belangrijke ontwikkelingen in de financiële positie van het Rijk en de decentrale overheden. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Wet Hof en de uitgangspunten van het Regeerakkoord en het Interbestuurlijk programma. Het Rijk heeft conform de Wet Hof een onderverdeling van de macro EMU-norm voorgelegd aan de koepels van de decentrale overheden. Deze hebben hiermee ingestemd. Het aandeel van de gemeenten daarin is 0,27%.

In lijn met de Wet Hof zijn individuele EMU-referentiewaarden voor de gemeenten gepubliceerd in de septembercirculaire 2020. Voor onze gemeente bedraagt deze afgerond € 1.862.000.

EMU overzicht

Een individuele EMU-referentiewaarde betreft geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft. Met het aandeel in openbare lichamen wordt bedoeld het deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen waar een individuele decentrale overheid aan deelneemt dat aan de betreffende individuele overheid wordt toegerekend.

Een deel van het EMU-saldo van de openbare lichamen maakt dus onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemers.

Uitwerking

In onderstaande tabel treft u de berekening van het EMU-saldo voor de begrotingsjaren 2020 t/m 2024 aan. De berekening van het EMU-saldo van gemeenten gebeurt via een standaardberekening volgens de methodiek die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert. Onderstaand format is opgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

				2020	2021	2022	2023	2024
EMU-SALDO				-5.977	3.486	2.893	1.569	1.527
EMU-SALDO referentiewaarde				-1.862	-1.862	-1.862	-1.862	-1.862
Vershil EMU-saldo & referentiewaarde				-4.115	5.348	4.755	3.431	3.389
Mutaties (1 januari tot 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-2.719	0	0	0	0
			Uitzettingen	-12	0	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	-3.055	0	0	0	0
			Liquide middelen	-17	0	0	0	0
	Overlopende activa		-8.794	0	0	0	0	
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	4.801	-3.486	-2.893	-1.569	-1.527
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	-6.964	0	0	0	0
			Overlopende passiva	-6.457	0	0	0	0
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa				0	0	0	0	0

Conclusie

Het begrote EMU saldo voor 2021 is fors hoger dan de EMU norm / referentiewaarde. Dit tekort wordt vooral veroorzaakt door investeringen op het investeringsprogramma 2020/2021 m.n. de vervangende nieuwbouw brugklasjegebouw van het Dongemondcollege ad € 2 miljoen, renovatie zwembaden ad € 3,5 miljoen, klimaatmaatregelen Ravelijn ad € 1 miljoen en RFC ad € 1,5 miljoen. De vervangende nieuwbouw van De Wilsdonck ad € 4,5 miljoen is doorgeschoven.

Voor 2022 en de jaren daarna daalt het EMU saldo weer door m.n. het dalende volume van het investeringsplan. Ons gemiddeld EMU saldo van komende 4 jaar (€ -1.278) is lager dan de gemiddelde EMU norm van die jaren (€ -1.862).

Investeringsplan 2022 – 2025

	Jaar van investeren	Investeringsbedrag ex BTW	BTW	toerekening VAT	Investeringsbudget	Afschrijvingstermijn	Kapitaal lasten 2022	Kapitaal lasten 2023	Kapitaal lasten 2024	Kapitaal lasten 2025	Toelichting
Raadsprogramma 1, Leefbaarheid, Wonen en Duurzaamheid											
1	Fietspad Groenendijk	2023	pm	0	0	1	0	0	0	0	
Investeringsplan tbv tractie wegen, straten en pleinen											
1	Vrachtwagen 67-bdj-3	2023	270.000	24.300	294.300	10	0	31.637	31.417	31.196	
1	Fuso werkbus vp-156-h	2024	60.000	5.400	65.400	10	0	0	7.031	6.981	
1	Fuso werkbus vv-881-x	2024	73.000	6.570	79.570	10	0	0	8.554	8.494	
1	Fuso werkbus vv-218-x	2024	60.000	5.400	65.400	10	0	0	7.031	6.981	
1	Fuso werkbus vv-219-x	2024	60.000	5.400	65.400	10	0	0	7.031	6.981	
1	Shovel	2024	50.000	4.500	54.500	10	0	0	5.859	5.818	
1	Borstelmachine	2024	75.000	6.750	81.750	5	0	0	16.963	16.841	
1	Mercedes bus v-723-tl	2025	75.000	6.750	81.750	10	0	0	0	8.788	
1	Mercedes bus v-713-tf	2025	75.000	6.750	81.750	10	0	0	0	8.788	
1 Investeringsplan t.b.v. openbare verlichting											
1	OV: armaturen 2022	2022	90.000	8.100	98.100	25	4.660	4.630	4.601	4.571	
1	OV: lichtmasten 2022	2022	10.000	900	10.900	50	300	298	296	295	
1	OV: armaturen 2023	2023	90.000	8.100	98.100	25	0	4.660	4.630	4.601	
1	OV: lichtmasten 2023	2023	10.000	900	10.900	50	0	300	298	296	
1	OV: armaturen 2024	2024	90.000	8.100	98.100	25	0	0	4.660	4.630	
1	OV: lichtmasten 2024	2024	10.000	900	10.900	50	0	0	300	298	
1	OV: armaturen 2025	2025	90.000	8.100	98.100	25	0	0	0	4.660	
1	OV: lichtmasten 2025	2025	10.000	900	10.900	50	0	0	0	300	
1 Investeringsplan volgens VGRP											
1	Investeringsplan conform VGRP+ 2017 t.b.v. 2022	2022	2.450.000	50.000	2.500.000	60	60.417	60.104	59.792	59.479	t.l.v. tarieven riolering
1	Vervanging mechanisch 2022	2022	75.000	6.750	81.750	15	6.063	6.022	5.981	5.941	t.l.v. tarieven riolering
1	Investeringsplan conform VGRP+ 2017 t.b.v. 2023	2023	1.041.813	93.763	1.135.576	60	0	27.443	27.301	27.159	t.l.v. tarieven riolering
1	Vervanging mechanisch 2023	2023	180.000	16.200	196.200	15	0	14.552	14.453	14.355	t.l.v. tarieven riolering
1	Investeringsplan conform VGRP+ 2017 t.b.v. 2024	2024	1.121.965	100.977	1.222.942	60	0	0	29.554	29.402	t.l.v. tarieven riolering
1	Vervanging mechanisch 2024	2024	41.200	3.708	44.908	15	0	0	3.331	3.308	t.l.v. tarieven riolering
1	Investeringsplan stelpost 2025	2025	1.000.000	90.000	1.090.000	60	0	0	0	26.342	t.l.v. tarieven riolering
1	Vervanging mechanisch stelpost 2025	2025	100.000	9.000	109.000	15	0	0	0	8.084	t.l.v. tarieven riolering
1	t.l.v. tarieven riolering						-66.480	-108.121	-140.413	-174.070	
Totaal raadsprogramma 1							4.960	41.525	98.669	120.520	

	Jaar van investeren	Investerings-bedrag ex BTW	BTW	toerekening VAT	Investerings-budget	Afschrijf-termijn	Kapitaal lasten 2021	Kapitaal lasten 2022	Kapitaal lasten 2023	Kapitaal lasten 2024	Toelichting
Raadsprogramma 2, Economie, Recreatie en Toerisme											
2	Niet van toepassing				0						
Totaal raadsprogramma 2							0	0	0	0	
Raadsprogramma 3, Sportvoorzieningen											
3	Bouw sporthal Parkzicht rbs 22-7-21	3.767.000	798.000	0	4.565.000	40	148.363	147.507	146.651	145.795	
3	Bouw sporthal Parkzicht rbs 22-7-21 BTW	0	-678.300	0	-678.300	40	-22.045	-21.918	-21.790	-21.663	
Totaal raadsprogramma 3							126.318	125.589	124.860	124.131	
Raadsprogramma 4, Onderwijs											
4	Gymzaal Raamsdonk + eerste inrichting	937.190	196.810		1.134.000	40	0	36.855	36.642	36.430	t.l.v. reserve IHP
4	Basisschool De Wilsdonck	2.667.355	560.145		3.227.500	40	0	104.894	104.289	103.683	t.l.v. reserve IHP
4	Basisschool De Vonder	2.114.876	444.124		2.559.000	40	0	83.167	82.688	82.208	t.l.v. reserve IHP
4	Basisschool De Vonder, tijd. Ruimtetekort	145.454	30.546		176.000	40	0	5.720	5.687	5.654	t.l.v. reserve IHP
4	Onderwijs /IHP Scholen eiland	5.837.190	1.225.810		7.063.000	40	0	0	0	229.548	t.l.v. reserve IHP
4	Onderuitputting							-96.891	0	0	onderuitputting2023
4	Onderuitputting							0	0	-114.774	onderuitputting2025
4	onttrekking uit reserve afschrijvingslasten IHP						0	-133.746	-229.306	-342.749	tlv reserve ihp
Totaal raadsprogramma 4 (* = egalisatie via reserve afschrijvingslasten IHP)							0	0	0	0	
Raadsprogramma 5, Mens, Zorg en Inkomen											
5	Realisatie multifunctionele ontmoetingsplaats	72.000	15.121	6.480	93.601	20	5.382	5.347	5.312	5.277	
Totaal raadsprogramma 5							5.382	5.347	5.312	5.277	
Raadsprogramma 6, Gemeentelijke gebouwen, Monumenten											
6	Niet van toepassing	1		0	1	0	0	0	0	0	
Totaal raadsprogramma 6							0	0	0	0	

	Jaar van investeren	Investerings-bedrag ex BTW	BTW	toerekening VAT	Investerings-budget	Afschrijf-termijn	Kapitaal lasten 2021	Kapitaal lasten 2022	Kapitaal lasten 2023	Kapitaal lasten 2024	Toelichting	
Raadsprogramma 7, Dienstverlening en bedrijfsvoering												
7	Mobile devices 2022	2022	40.000	252	3.600	43.852	4	11.292	11.210	11.127	11.045	
7	Mobile devices 2023	2023	40.000	252	3.600	43.852	4	0	11.292	11.210	11.127	
7	Mobile devices 2024	2024	40.000	252	3.600	43.852	4	0	0	11.292	11.210	
7	Mobile devices 2025	2025	40.000	252	3.600	43.852	4	0	0	0	11.292	
7	ESX hosts tbv servers	2022	40.000	252	3.600	43.852	5	9.099	9.034	8.968	8.902	
7	Licenties Nvidia (2017)	2022	40.000	252	3.600	43.852	5	9.099	9.034	8.968	8.902	
7	Werkplek Hardware (2016)	2022	73.000	460	6.570	80.030	5	16.606	16.486	16.366	16.246	
7	Vervangingsinvesteringen hardware en software	2023	20.500	129	1.845	22.474	5	0	4.663	4.630	4.596	
7	Vervangingsinvesteringen hardware en software	2025	25.000	158	2.250	27.408	5	0	0	0	5.687	
7	Ontvangstruimte gemeentehuis (uit 2021 +verhoging)	2022	300.000	1.890	27.000	328.890	20	18.911	18.788	18.665	18.541	
7	Kantoorconcept en meubilair (werken na corona)	2022	200.000	1.260	18.000	219.260	20	12.607	12.525	12.443	12.361	
7	Verduurzaming gemeentehuis (1e fase label c)	2022	92.000	580	8.280	100.860	15	7.480	7.430	7.380	7.329	
7	Verduurzaming gemeentehuis (2e fase label A)	2025	124.000	781	11.160	135.941	15	0	0	0	10.082	
7	Ipads nieuwe raad KN 2022	2022	12.000	76	1.080	13.156	4	3.388	3.363	3.338	3.314	
Totaal raadsprogramma 7							88.483	103.824	114.386	140.634		

Totaal generaal alle programma's	23.835.544	2.599.101	582.483	27.017.128	225.143	276.285	343.227	390.563
Totaal generaal alle programma's incl. verrekening tlv tarieven reiniging/riolering	23.835.544	2.599.101	582.483	27.017.128	225.143	276.285	343.227	390.563

Totale investering in het jaar										
2022		7.261.000	139.842	143.960	7.544.802		291.622	289.860	288.097	286.334
2023		7.517.188	1.232.006	148.708	8.897.902		0	228.292	323.244	321.306
2024		1.681.165	252	151.305	1.832.722		0	0	101.604	100.945
2025		7.376.190	1.227.001	138.510	8.741.701		0	0	0	198.797
2026		0	0	0	0		0	0	0	0
Totaal		23.835.543	2.599.101	582.483	27.017.127		291.622	518.152	712.945	907.381

Gedekt uit										
t.l.v. reserve IHP					14.159.500		0	-133.746	-229.306	-342.749
t.l.v. tarieven reiniging					0		0	0	0	0
t.l.v. tarieven riolering					6.380.376		-66.480	-108.121	-140.413	-174.070
Totaal					20.539.876		-66.480	-241.867	-369.718	-516.819
Ten laste van de exploitatie:							225.143	276.285	343.227	390.563

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves

Res	RSV_Omschrijving	Saldo 1-1-2021	Storting 2021	Onttrek- king 2021	Saldo 1-1-2022	Storting 2022	Onttrek- king 2022
101	Vrije algemene reserve (VAR)	2.188.359	2.833.136	2.023.691	2.997.804	925.000	73.000
102	Algemene weerstandsreserve	3.958.362	0	1.774.244	2.184.118	0	
105	Reserve sporthal Dongemond	83.000	35.000	0	118.000	35.000	0
110	Reserve saldo jaarrekening	791.842	0	791.842	0	0	0
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	244.908	0	17.395	227.513	0	17.395
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	153.824	0	6.176	147.648	0	6.176
224	Reserve monumenten	48.241	0	30.000	18.241	0	0
225	Reserve beeldende kunst	31.038	0	30.000	1.038	0	0
229	Reserve WVG	8.560	0	0	8.560	0	0
230	Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning	50.000	0	0	50.000	0	0
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	653.157	0	50.242	602.915	0	50.242
247	Reserve dualisme raad	50.000	0	0	50.000	0	0
252	Reserve I&A	378.976	175.000	170.984	382.992	175.000	257.241
263	Reserve centrum Raamsdonk	623.984	0	569.600	54.384	0	0
264!	Reserve OMC	0	500.000	0	500.000	0	12.500
266	Reserve decentralisaties	73.300	0	0	73.300	0	0
267	Reserve doorontwikkeling organisatie	95.604	0	0	95.604	0	0
268	Reserve grondexploitatie	484.308	0	0	484.308	0	0
270	Reserve bomenfonds	83.497	98.756	42.500	139.753	5.000	0
271	Reserve afschrijving investering IHP	60.000	120.000		180.000	180.000	0
275	Reserve klimaatmaatregelen	237.098	0	90.000	147.098	0	57.101
310	Reserve herstel vestingwallen	28.000	0	0	28.000	0	0
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.426.725	0	69.895	2.356.830	0	69.895
	Totaal reserves	12.752.785	3.761.892	5.666.570	10.848.107	1.320.000	543.550

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves

Res	RSV_Omschrijving	Saldo 1-1-2023	Storting 2023	Onttrek- king 2023	Saldo 1-1-2024	Storting 2024	Onttrek- king 2024
101	Vrije algemene reserve (VAR)	3.849.804	530.000	0	4.379.804	550.000	
102	Algemene weerstandsreserve	2.184.118	0	0	2.184.118	0	0
105	Reserve sporthal Dongemond	153.000	35.000	0	188.000	35.000	0
110	Reserve saldo jaarrekening	0	0	0	0	0	0
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	210.118	0	17.395	192.723	0	17.395
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	141.472	0	6.176	135.296	0	6.176
224	Reserve monumenten	18.241	0	0	18.241	0	0
225	Reserve beeldende kunst	1.038	0	0	1.038	0	0
229	Reserve WVG	8.560	0	0	8.560	0	0
230	Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning	50.000	0	0	50.000	0	0
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	552.673	0	50.242	502.431	0	50.242
247	Reserve dualisme raad	50.000	0	0	50.000	0	0
252	Reserve I&A	300.751	175.000	169.585	306.166	175.000	62.118
263	Reserve centrum Raamsdonk	54.384	0	0	54.384	0	0
264!	Reserve OMC	487.500	0	12.500	475.000	0	12.500
266	Reserve decentralisaties	73.300	0	0	73.300	0	0
267	Reserve doorontwikkeling organisatie	95.604	0	0	95.604	0	0
268	Reserve grondexploitatie	484.308	0	0	484.308	0	0
270	Reserve bomenfonds	144.753	5.000	0	149.753	5.000	0
271	Reserve afschrijving investering IHP	360.000	240.000	133.746	466.254	300.000	229.306
275	Reserve klimaatmaatregelen	89.997		54.997	35.000	0	35.000
310	Reserve herstel vestingwallen	28.000	0	0	28.000	0	0
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.286.935	0	69.895	2.217.040	0	69.895
	Totaal reserves	11.624.557	985.000	514.536	12.095.021	1.065.000	482.632

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht reserves

Res	RSV_Omschrijving	Saldo 1-1-2025	Storting 2025	Onttrek- king 2025	Saldo 1-1-2026
101	Vrije algemene reserve (VAR)	4.929.804	695.000	0	5.624.804
102	Algemene weerstandsreserve	2.184.118	0	0	2.184.118
105	Reserve sporthal Dongemond	223.000	35.000	0	258.000
110	Reserve saldo jaarrekening	0	0	0	0
220	Reserve afschrijving restauratie fort Lunet	175.328	0	17.395	157.933
221	Reserve afschrijving bouwkundige kosten Mafeking	129.120	0	6.176	122.944
224	Reserve monumenten	18.241	0	0	18.241
225	Reserve beeldende kunst	1.038	0	0	1.038
229	Reserve WVG	8.560	0	0	8.560
230	Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning	50.000	0	0	50.000
235	Reserve bouw gemeentehuis 1994	452.189	0	50.242	401.947
247	Reserve dualisme raad	50.000	0	0	50.000
252	Reserve I&A	419.048	175.000	62.118	531.930
263	Reserve centrum Raamsdonk	54.384	0	0	54.384
264!	Reserve OMC	462.500	0	12.500	450.000
266	Reserve decentralisaties	73.300	0	0	73.300
267	Reserve doorontwikkeling organisatie	95.604	0	0	95.604
268	Reserve grondexploitatie	484.308	0	0	484.308
270	Reserve bomenfonds	154.753	5.000	0	159.753
271	Reserve afschrijving investering IHP	536.948	360.000	342.749	554.199
275	Reserve klimaatmaatregelen	0	0	0	0
310	Reserve herstel vestingwallen	28.000	0	0	28.000
320	Reserve afschrijving inv. mij. nut in openbare ruimte	2.147.145	0	69.895	2.077.250
	Totaal reserves	12.677.389	1.270.000	561.075	13.386.314

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht voorzieningen

VRZ	RSV_Omschrijving	Saldo 1-1-2021	Storting 2021	Onttrekking 2021	Saldo 1-1-2022	Storting 2022	Onttrekking 2022
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	191.597	837.000	837.600	190.997	1.190.000	1.190.000
501A	Voorziening achterstallig onderhoud wegen	838.393	0	390.000	448.393	0	0
508	Voorziening infrastructurele werken	280.640	100.000	126.150	254.490	100.000	129.834
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	932.753	361.734	613.246	681.241	340.000	382.178
510	Voorziening personele verplichtingen	36.717	75.000	7.101	104.616	75.000	
520	Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	2.461.244	55.000	86.285	2.429.959	55.000	86.285
521	Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	171.876	0	0	171.876	0	0
533	Voorziening baggeren	265.364	60.000	322.500	2.864	60.000	0
536	Voorziening spaarrekening Oome	1.087	0	0	1.087	0	0
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12.644	0	0	12.644	0	0
544	Voorziening riolering	4.551.349	73.043	36.378	4.588.014		118.690
545	Voorziening afvalstoffenheffing	357.828	98.019	285.922	169.925	54.945	0
551	Voorziening dubieuze debiteuren alg dienst en bel.	96.975	0	0	96.975	0	0
550	Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	749.840	80.000	0	829.840	80.000	0
550	Voorziening nadelig saldo gereed product	985.000	0	985.000	0	0	0
	Totaal voorzieningen	11.933.308	1.739.796	3.690.182	9.982.922	1.954.945	1.906.987
	Totaal	24.686.092	5.501.688	9.356.752	20.831.029	3.274.945	2.450.537

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht voorzieningen

VRZ	RSV_Omschrijving	Saldo 1-1-2023	Storting 2023	Onttrekking 2023	Saldo 1-1-2024	Storting 2024	Onttrekking 2024
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	190.997	1.040.000	1.040.000	190.997	1.040.000	1.040.000
501A	Voorziening achterstallig onderhoud wegen	448.393	0	0	448.393	0	0
508	Voorziening infrastructurele werken	224.656	100.000	129.361	195.295	100.000	129.361
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	639.063	340.000	261.391	717.672	340.000	672.932
510	Voorziening personele verplichtingen	179.616	75.000		254.616	75.000	
520	Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	2.398.674	55.000	86.285	2.367.389	55.000	86.285
521	Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	171.876	0	0	171.876	0	0
533	Voorziening baggeren	62.864	120.000	60.834	122.030	120.000	
536	Voorziening spaarrekening Oome	1.087	0	0	1.087	0	0
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12.644	0	0	12.644	0	0
544	Voorziening riolering	4.469.324	36.062	870	4.504.516	0	46.556
545	Voorziening afvalstoffenheffing	224.870	0	17.702	207.168	0	4.630
551	Voorziening dubieuze debiteuren alg dienst en bel.	96.975	0	0	96.975	0	0
550	Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	909.840	80.000	0	989.840	80.000	0
550	Voorziening nadelig saldo gereed product	0	0	0	0	0	0
	Totaal voorzieningen	10.030.880	1.846.062	1.596.443	10.280.499	1.810.000	1.979.764
	Totaal	21.655.437	2.831.062	2.110.979	22.375.520	2.875.000	2.462.396

Overzicht reserves en voorzieningen

Overzicht voorzieningen

VRZ	RSV_Omschrijving	Saldo 1-1-2025	Storting 2025	Onttrek- king 2025	Saldo 1-1-2026
501	Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen	190.997	1.040.000	1.040.000	190.997
501A	Voorziening achterstallig onderhoud wegen	448.393	0	0	448.393
508	Voorziening infrastructurele werken	165.934	100.000	129.361	136.573
509	Voorziening onderhoud gem. eigendommen	384.740	340.000	672.932	51.808
510	Voorziening personele verplichtingen	329.616	75.000		404.616
520	Voorziening pensioenverplichtingen wethouders	2.336.104	55.000	86.285	2.304.819
521	Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders	171.876	0	0	171.876
533	Voorziening baggeren	242.030	120.000		362.030
536	Voorziening spaarrekening Oome	1.087	0	0	1.087
537	Voorziening steunfonds v medische en zorgvoorz.	12.644	0	0	12.644
544	Voorziening riolering	4.457.960		870	4.457.090
545	Voorziening afvalstoffenheffing	202.538	168.894	0	371.432
551	Voorziening dubieuze debiteuren alg dienst en bel.	96.975	0	0	96.975
550	Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	1.069.840	80.000	0	1.149.840
550	Voorziening nadelig saldo gereed product	0	0	0	0
	Totaal voorzieningen	10.110.735	1.978.894	1.929.448	10.160.181
		22.788.124	3.248.894	2.490.523	23.546.495

Overzicht reserves en voorzieningen

Toelichting op reserves

Eigen vermogen

Op basis van de nieuwe financiële verordening wordt er terughoudend omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Reserves zijn vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn. Reserves vallen uiteen in algemene reserves en bestemmingsreserves.

De reserves hebben verschillende functies. Waaronder een bufferfunctie voor het opvangen van onverwachte tegenvallers en risico's (weerstandscapaciteit). Een bestedingsfunctie voor het reserveren van middelen voor specifiek doel of activiteit. Een egalisatiefunctie voor het egaliseren van tarieven over meerdere jaren. Ook kunnen jaarlijks terugkerende en (sterk) fluctuerende lasten met een reserve daarbij worden verrekend. Daarnaast kennen de reserves een financierings- en dekkingsfunctie.

Vrije algemene reserve

Deze reserve is vrij aan te wenden.

Algemene weerstandsreserve

Algemeen weerstandsvermogen en buffer voor rekening tekorten. Op basis van de berekende weerstandscapaciteit uit de paragraaf weerstandsvermogen wordt een bedrag verrekend met de vrije algemene reserve. Voor de toelichting wordt verwezen naar deze paragraaf.

Weerstandsreserve exploitatietekort sporthal Dongemondcollege

Met raadsbesluit van 22 februari 2017 (BGW 17) is een risicoreserve "exploitatietekort sporthal Dongemond" ingesteld ten behoeve van mogelijke exploitatietekorten of mogelijke negatieve vermogenssaldi bij ontbinding van de stichting. De reserve wordt gevoed met € 12.000, te dekken uit het van SBG te ontvangen opstalrecht en € 12.000 uit de algemene weerstandsreserve.

Bestemmingsreserves

Op basis van de nieuwe financiële verordening wordt er terughoudend omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit.

Overige bestemmingsreserves:

Reserve afschrijving Fort Lunet

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet na aftrek van de subsidie.

Reserve afschrijving Fort Lunet/ Mafeking

De reserve wordt gebruikt voor het dekken van de afschrijvingslasten van de restauratiekosten Fort Lunet/Mafeking. Investering is nog niet afgerond.

Reserve Monumenten

Deze reserve wordt ingezet voor het dekken van kosten in het kader van restauratiesubsidies en overige kosten voor monumenten en cultureel erfgoed. (rbs 30-6-2016)

Reserve beeldende kunst

Aankopen, opdrachten of andere activiteiten in het kader van de beeldende kunst.

Reserve WVG

Het aanpassen van openbare gebouwen ten behoeve van de doelgroep gehandicapten.

Stimuleringsfonds aanpassing eigen woning

Met raadsbesluit van 10 november 2016 tot het vaststellen van de begroting 2017 BGW 9/2017) is tot de vorming van dit fonds besloten met als doel eigenaar-bewoners te stimuleren vroegtijdig woningaanpassingen te doen om langer zelfstandig te blijven wonen. De voeding geschiedt eenmalig uit de reserve WVG voor een bedrag van € 50.000.

Reserve bouw gemeentehuis 1994

Het egaliseren van de kapitaallasten van het gemeentehuis. Deze onttrekking is structureel.

Reserve dualisme raad

Beschikbaar stellen van een budget ad € 40.000 (incl. BTW) aan de gemeenteraad voor het houden van hoorzittingen, onderzoek etc.

Reserve Informatievoorziening en automatisering

De reserve dient ter egalisatie van de lasten Informatievoorziening en Automatisering. De storting en de onttrekking zijn beide structureel.

Reserve Centrum Raamsdonk

Met de actualisaties van de grondexploitaties, rbs 12-12-2019, is besloten deze reserve in te stellen ten behoeve van ontwikkelingen die bijdragen aan de leefbaarheid van het centrum van het dorp Raamsdonk. De reserve wordt gevoed door een tussentijdse winstneming uit de exploitatie Wim Boonstraat.

Overzicht reserves en voorzieningen

Reserve OMC (Ontmoetingscentrum Raamsdonk)

Dekking voor de meerjarige bijdrage van de kosten van het OMC.

Reserve containermanagement

Dekking afschrijvingslasten investering Container Management (nieuwe afvalcontainers).

Egalisatiereserve decentralisaties

Met het vaststellen van de jaarrekening 2013 is besloten om deze reserve te vormen met als doel een financiële buffer aan te leggen om de vertaling van transitie naar transformatie (vertaling naar lokaal beleid) op een zorgvuldige manier vorm te geven.

Egalisatiereserve doorontwikkeling organisatie

Met het vaststellen van de jaarrekening 2013 is besloten om deze reserve te vormen t.b.v. flankerende maatregelen rond de reorganisatie en zodoende de doorontwikkeling een impuls te geven.

Reserve grondexploitatie

Het beschikken over een afzonderlijke buffer om onvoorziene risico's (m.n. die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen) met betrekking tot de grondexploitatie op te vangen.

Reserve bomenfonds

Met raadsbesluit van 30 maart 2017/nr. 8 is het "Bomenbeleidsplan Niet kappen maar koesteren" vastgesteld en een bomenvoorziening ingesteld. De besteding van de middelen uit de bomenvoorziening komen ten goede aan de kwaliteit en de verduurzaming van zowel het gemeentelijke als particuliere bomenbestand van de gemeente. De voeding geschiedt structureel met € 5.000 ten laste van de exploitatie.

Reserve herstel vestingwallen

Met het vaststellen van de begroting 2017 is een reserve ingesteld voor het herstel van de vestingwallen. Stapsgevoel wordt gespaard voor de herstelwerkzaamheden. Dit herstel levert een positieve bijdrage aan de uitstraling van de historische kern van Geertruidenberg.

Reserve afschrijving investeringen maatschappelijk nut

Deze reserve is ingesteld om te voldoen aan de regels van het (nieuwe) BBV en onze financiële verordening waarbij is bepaald dat ook op investeringen met maatschappelijk nut moet worden afgeschreven. De reserve is gevoed door overheveling vanuit een aantal reserves die dienden als eenmalige dekking van de investering. De reserve wordt nu belast voor de structurele afschrijvingen nadat de investering is afgerond. De looptijd bedraagt 40 jaar (2057).

Reserve afschrijving IHP (Integraal HuisvestingsPlan)

Dekking voor (huidige en toekomstige) kapitaallasten van de uitvoering van het IHP.

Reserve Klimaatmaatregelen

Reservering van de rijksgelden voor uitvoering klimaatmaatregelen.

Reserve Saldo Jaarrekening

Hier vindt de technische verwerking plaats van batige saldi van de jaarrekeningen van de gemeente.

Toelichting op voorzieningen

Op basis van de nieuwe financiële verordening wordt er terughoudend omgegaan met het vormen van reserves en voorzieningen. Deze worden alleen ingesteld als ze leiden tot het beter realiseren van beleidsdoelen dan via een reguliere begrotingspost; instellen kan alleen door middel van een raadsbesluit. Bij voorzieningen gaat het om (on)zekere verplichtingen die tot schulden en/of lasten kunnen leiden en ter egalisatie van kosten. Voorzieningen worden gerekend tot het vreemd vermogen en er kan alleen over beschikt worden voor het doel waarvoor de voorziening is ingesteld.

In het BBV is bepaald wanneer voorzieningen worden gevormd:

1. Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten (bv. garantieverplichtingen);
2. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten (bv. schadeclaims van derden en risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals reorganisaties);
3. Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren (bv. kosten voor groot onderhoud);
4. Bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
5. Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

De voorzieningen "dubieuze debiteuren algemeen" en "dubieuze debiteuren soza" worden in de balans en toelichting in mindering gebracht op de desbetreffende debiteuren/vorderingen.

Voorziening wachtgeld voormalige werknemers

Met het vaststellen van de Kadernota 2012 is besloten een voorziening voor de wachtgelden van voormalige werknemers in te stellen.

Overzicht reserves en voorzieningen

Mutaties voorziening pensioenverplichtingen (gewezen) wethouders

Dekking pensioenlasten wethouders.

Bij de bepaling van de hoogte van de voorziening is door de actuaire (RAET) voor de huidige en toekomstige pensioenontvangers gerekend met een rekenrente van 1,648%.

Mutaties voorziening wachtgeldverplichtingen (gewezen) wethouders

Deze voorziening dient ter dekking van de wachtgeldverplichtingen wethouders.

Voorziening geprogrammeerd onderhoud wegen

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het geprogrammeerd onderhoud van wegen.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het geconstateerde achterstallige onderhoud van wegen.

Voorziening Infrastructurele werken

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het groot onderhoud aan kunstwerken en ligplaatsen.

Voorziening Onderhoud gemeente-eigendommen

Dekken lasten groot onderhoud gemeentelijke eigendommen.

Voorziening Baggeren

Deze voorziening dient ter dekking van de lasten van het baggeren van de waterlopen en vijverpartijen, jachthavens en de rivier De Donge.

Voorziening riolering

Egalisatie van exploitatieoverschotten of tekorten

Voorziening afvalstoffenheffing

Egalisatie van exploitatieoverschotten of tekorten

Voorziening spaarrekening Oome

Inzetten rente ten behoeve van plaatselijke jeugdverenigingen die in behoeftige omstandigheden verkeren.

Voorziening steunfonds medische en zorgvoorziening

Aanwenden ten behoeve van inwoners van de gemeente Geertruidenberg die op geen enkele wijze vergoeding kunnen krijgen voor bepaalde medische voorzieningen dan wel zorgvoorzieningen.

Incidentele baten en lasten

Presentatie van het structureel begrotingssaldo		2022	2023	2024	2025
Saldo baten en lasten		-799	-482	-606	-716
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves		776	470	582	674
Begrotingssaldo na bestemming		-23	-11	-23	-42
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)		1151	455	475	585
Structureel begrotingssaldo		-1174	-466	-498	-627

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Omschrijving	2022		2023		2024		2025	
		taakveld	reserve	taakveld	reserve	taakveld	reserve	taakveld	reserve
1	Jubileum gemeente 25 jaar	25.000							
2	Verkiezingen (kadernota 2022)	14.000		-		-		-	
3	Grondverkoop	-75.000		-75.000		-75.000		-75.000	
4	Inhuur derden specialistische kennis	50.000		-		-		-	
5	Bestrijding illegaal grondgebruik	-100.000		-		-		-	
6	VAR20 - Verkeer (knelpuntennota)	73.000	-73.000	-		-		-	
7	1 fte duurzaamheid	77.000							
8	1 jarige ICT investeringen	36.400							
9	Vrije Algemene Reserve (Algemeen)		925.000		530.000		550.000		695.000
Totaal taakveld 0 Bestuur en ondersteuning		100.400	852.000	-75.000	530.000	-75.000	550.000	-75.000	695.000
10	Huur noodlokalen De Wilsdonck	21.000		-		-		-	
Totaal taakveld 4 Onderwijs		21.000	-	-	-	-	-	-	-
11	Subsidie kinderboerderij	12.000		-		-		-	
Totaal taakveld 5 Sport, cultuur en recreatie		12.000	-	-	-	-	-	-	-
12	Activiteiten subsidie Stichting OMC	45.000		-		-		-	
13	integrale aanpak sociaal domein	10.000							
Totaal taakveld 6 Sociaal domein		55.000	-	-	-	-	-	-	-
14	Klimaatakkoord	57.101	-57.101	54.997	-54.997	35.000	-35.000	-	-35.000
Toaal taakveld 7 Volksgezondheid en milieu		57.101	-57.101	54.997	-54.997	35.000	-35.000	-	-35.000
15	Opstellen programma openbare ruimte (kadernota 2022)	50.000							
16	Programma Wonen (kadernota 2022)	20.000							
17	VTH beleid onder omgevingswet (kadernota 2022)	15.000		-					
18	Opstellen welstandsnota (kadernota 2022)	22.000		-					
19	Belastingen en heffingen	3.000							
20	Brandverzekering	1.000							
Totaal taakveld 8 VHROSV		111.000	-	-	-	-	-	-	-
Totaal generaal		356.501	794.899	-20.003	475.003	-40.000	515.000	-75.000	660.000
Totaal lasten		1.466.001		584.997		585.000		695.000	
Totaal baten		-314.601		-129.997		-110.000		-110.000	
		1.151.400		455.000		475.000		585.000	

Korte toelichting op de incidentele baten en lasten

1. Betreft incidentele lasten voor het jubileum van de gemeente, 25 jaar.
2. Betreft incidentele lasten voor de verkiezingen 2022 conform kadernota 2022
3. Betreft incidentele grondverkoop. Overeenkomstig voorschriften worden grondverkoop als incidenteel aangemerkt.
4. Betreft incidentele inhuur derden met specialistische kennis.
5. Betreft incidentele baten voor bestrijding illegaal grondgebruik.
6. Betreft extra kosten als gevolg van de knelpuntennota 2020 waarvoor ter dekking de Vrije algemene reserve wordt ingezet.
7. Betreft incidentele lasten voor 1 fte duurzaamheid.
8. Betreft incidentele lasten voor 1 jarige ICT investeringen.
9. Betreft Vrije Algemene Reserve
10. Betreft incidentele lasten voor de huur van noodlokalen voor De Wilsdonck.
11. Betreft incidentele subsidie voor de kinderboerderij.
12. Betreft incidentele activiteiten subsidie voor Stichting OMC.
13. Betreft incidentele lasten voor de integrale aanpak sociaal domein.
14. Betreft incidentele lasten voor het klimaatakkoord dat wordt gedekt met de reserve klimaatmiddelen.
15. Betreft incidentele lasten voor het opstellen van programma openbare ruimte conform kadernota 2022.
16. Betreft incidentele lasten voor programma wonen conform kadernota 2022.
17. Betreft incidentele lasten voor het VTH beleid onder de omgevingswet conform kadernota 2022.
18. Betreft incidentele lasten voor het opstellen van de welstandsnota conform kadernota 2022.
19. Betreft incidentele lasten belastingen en heffingen.
20. Betreft incidentele lasten brandverzekering.

Balans 2021-2025

(in € 1.000)

ACTIVA	31-12-20	31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25
VASTE ACTIVA						
IMMATERIËLE VASTE ACTIVA	333					
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	333					
MATERIËLE VASTE ACTIVA	50.623	59.398	64.394	70.446	69.737	75.900
Investerings met een economisch nut	39.571	59.398	56.850	54.240	51.882	49.571
Onderuitputting a.g.v. aangepaste planning						
Investerings in de openbare ruimte maatschappelijk nut	8.206					
Investerings economisch nut, met heffing	2.846					
Investeringsprogramma ¹			7.544	16.441	18.273	27.005
Afschrijvingen op IP				-235	-418	-676
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	2.731	0	0	0	0	0
Kapitaalverstrekkingen						
- deelnemingen	401	0	0	0	0	0
- gemeenschappelijke regelingen						
- overige verbonden partijen						
Leningen						
- openbare lichamen o.b.v. de wet Fido						
- woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0	0
- deelnemingen						
- overige verbonden partijen						
Overige langlopende leningen	2.318	0	0	0	0	0
Uitzettingen in Rijks schatkist >1 jaar						
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier > 1 jaar						
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	12	0	0	0	0	0
Bijdrage aan activa in eigendom van derden						
Totaal vaste activa	53.687	59.398	64.394	70.446	69.737	75.900
VLOTTENDE ACTIVA						
VOORRADEN	163	2.023	2.993	3.942	4.701	4.701
Grond- en hulpstoffen						
- niet in exploitatie genomen bouwgronden						
- overige grond- en hulpstoffen						
Onderhanden werk, w.o bouwgronden in exploitatie	-1.370	2.023	2.993	3.942	4.701	4.701
Gereed product en handelsgoederen	1.533	0	0	0	0	0
Vooruitbetalingen						
UITZETTINGEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD						
KORTER DAN ÉÉN JAAR	3.055					
Vorderingen op openbare lichamen	221					
Verstrekte kasgeldleningen						
Uitzettingen in Rijks schatkist						
Rekening courant met het Rijk						
Rekening courantverhoudingen met niet financiële instellingen						
Overige vorderingen	2.834					
Overige uitzettingen						
LIQUIDE MIDDELEN	17					
Kassaldi	2					
Banksaldi	15					
Verwacht financieringsoverschot						
OVERLOPENDE ACTIVA	8.794					
Van Eur. en Ned. overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen						
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	8.794					
Totaal vlottende activa	12.029	2.023	2.993	3.942	4.701	4.701
TOTAAL ACTIVA	65.716	61.421	67.387	74.388	74.438	80.601

1. Betreft gecumuleerde bedragen conform investeringsplan, verminderd met geprognosticeerde afschrijvingen.

Balans 2021-2025

PASSIVA	31-12-20	31-12-21	31-12-22	31-12-23	31-12-24	31-12-25
VASTE PASSIVA						
EIGEN VERMOGEN	12.753	10.848	11.624	12.095	12.677	13.386
Algemene reserves	2.189	2.998	3.850	4.380	4.930	5.625
• vrije algemene reserve	2.189	2.998	3.850	4.380	4.930	5.625
Weerstandsreserve	4.041	2.184	2.184	2.184	2.184	2.184
• algemene weerstandsreserve	4.041	2.184	2.184	2.184	2.184	2.184
• weerstandsreserve algemene uitkering						
• reserve uitvoeringskosten pilot BBSC ³						
• Risicoreserve exploitatietekort sporthal						
Bestemmingsreserves	5.731	5.666	5.590	5.531	5.563	5.577
• algemene reserve grondexploitatie						
• decentralisaties						
• reserve uitvoeringskosten pilot BBSC ³						
• bodemsanering						
• overige bestemmingsreserves	5.813					
Rekeningresultaat	792					
VOORZIENINGEN	10.102	9.983	10.031	10.280	10.111	10.161
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	2.670	6.626	6.625	6.826	6.608	6.609
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	2.509					
Voorziening en contante waarde		2.430	2.399	2.367	2.336	2.305
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	4.923					
Voorzieningen debiteuren /voorraden		927	1.007	1.087	1.167	1.247
VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE	25.041	29.843	26.356	23.463	21.894	20.367
LOOPTIJD VAN ÉÉN JAAR OF LANGER						
Obligatieleningen						
Onderhandse leningen						
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen						
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	25.038	29.843	26.356	23.463	21.894	20.367
- binnenlandse bedrijven						
- openbare lichamen o.b.v. de wet Fido						
- overige binnenlandse sectoren						
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren						
Door derden belegde gelden						
Waarborgsommen	3					
Overige leningen met een rentetypische looptijd van >1 jaar						
Totaal vaste passiva	47.896	50.674	48.011	45.838	44.682	43.914
VLOTTENDE PASSIVA						
NETTO VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE	11.364	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR ²						
Kasgeldleningen	4.000					
Banksaldi	3.697	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
Overige schulden	3.667					
OVERLOPENDE PASSIVA ²	6.457	0	0	0	0	0
Verplichtingen/ nog te betalen bedragen	4.096					
Van Eur. en Ned. overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen	574					
Overige vooruit ontvangen bedragen	1.787					
FINANCIERINGSTEKORT	0	6.347	14.976	24.150	25.356	32.287
Verwacht financieringstekort met lang geld		6.347	14.976	24.150	25.356	32.287
Totaal vlottende passiva	17.821	10.747	19.376	28.550	29.756	36.687
TOTAAL PASSIVA	65.717	61.421	67.387	74.388	74.438	80.601
Solvabiliteitspercentage	19,41%	17,66%	17,25%	16,26%	17,03%	16,61%

2. In de kolom "31-dec-20 werkelijk" zijn de balansgegevens uit het jaarverslag 2020 opgenomen.

3. De reserve pilot BBSC is opgenomen onder de bestemmingsreserve.

